

LÜLEBURGAZ'DA SİVİL TOPLUM

MAYIS 2008

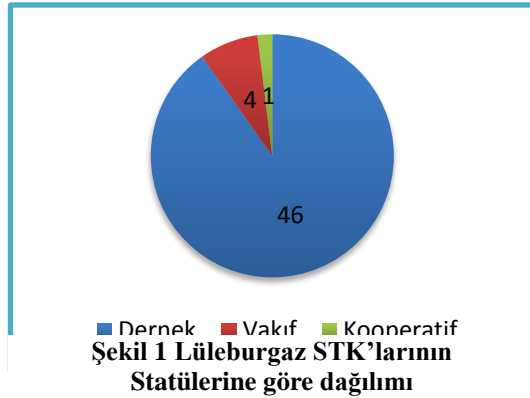
YAŞAMA DAİR VAKIF

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE AMAÇLARI

Yaşama Dair Vakıf (YADA) tarafından Lüleburgaz Belediye Başkanlığı için hazırlanan bu rapor, Nisan - Mayıs 2008 tarihleri arasında gerçekleştirilen masabaşı çalışmaları ve 8- 16 Nisan 2008 tarihleri arasında Lüleburgaz'da gerçekleştirilen saha çalışmasında elde edilen bulgulara dayanıyor.

Araştırma kapsamında, YADA tarafından Lüleburgaz sivil toplum hayatı incelendi, mevcut durum analiz edildi, sorunlar, ihtiyaçlar ve boşluklar tespit edildi. Rapora temel teşkil eden bilgi ve görüşlerin kaynağını sivil toplum kuruluşları yöneticileri, üyeleri, meslek grupları/sahipleri ve örgütleri; yerel lider özelliği taşıyan eşraf/ileri gelenler, kanaat önderleri, sosyal ve ekonomik katmanlar: kentin yerlileri, kente göçle (sonradan) gelenler/hemşehri grupları, yerel medya (basın/yayın kuruluşları) oluşturdu. Analizde kullanılan bilgiler derinlemesine görüşmeler, izlenimler, doğrudan gözlemler ve belgeler (kuruluşların tüzükleri ve diğer yazılı materyalleri ile yerel basın ve yayın organlarından elde edilen bilgi ve belgeler) yolu ile elde edildi.

Araştırma ekibi, çalışma kapsamında 51 sivil toplum kuruluşu (46 dernek, 4 Vakıf ve 1



kooperatif) ile yarı yapılandırılmış görüşme ve yukarıda belirtilen gruplardan temsilcilerle 20 derinlemesine görüşme gerçekleştirdi. Görüşme yapılan sivil toplum kuruluşları, ağırlıklı olarak faal, lokal dernek özelliği taşımayan kuruluşlar arasından seçildi. Lokal dernek özelliği taşıyan kuruluşların Lüleburgaz hayatında önemli bir ağırlıkları olmasına rağmen, raporun ilerleyen kısımlarında kavramsal çerçevesi sunulacak olan “sivil toplum” ve “sivil toplum kuruluşu” tanımlarına uymamaları nedeniyle yalnız 6’sı ile görüşüldü.

Raporun stratejik plan kısmına geçmeden önce, sivil toplum kavramını genel kabul gören özellikleri ile ele alacağız; arkasından Türkiye sivil toplumunu tarihsel gelişimi (nicel ve nitel boyutları ile) ve faaliyet alanları ile irdeleyecek ve Lüleburgaz sivil toplumunu Türkiye ile karşılaştırmalı olarak değerlendireceğiz.

Sivil Toplum

Son yıllarda, dünyada ve Türkiye’de, gerek devlet-toplum ilişkileri tartışmalarında, gerek gönüllü kuruluşlarla ilgili analizlerde "sivil toplum" kavramının öne çıktığı görülüyor. Sivil toplumdaki bahsetmeden bir ülke içindeki ekonomik, politik ve toplumsal dönüşümlerden söz etmek güçleşti. Sivil toplum, toplumsal gelişimin, demokratikleşmenin ve ekonomik kalkınmanın temel bir taşıyıcısı olarak kabul ediliyor.

Türkiye’de sivil toplumun hem nicel hem de nitel olarak önemini arttırdığını söylenebilir. Farklı biçimlerde sivil toplum kuruluşları (STK'lar) toplum içinde yaygınlaşıyor. Örgütlü sivil toplum, farklı alanlarda çalışan gönüllü kuruluşlar, düşünce kuruluşları, sosyal hareketler, vatandaşlık inisiyatifleri, sendikalar, meslek odaları gibi oluşumlarla temsil ediliyor. Türkiye’de bu alanın yaşadığı canlanma, sivil toplumun sadece ulusal ve yerel değil, bölgesel ve küresel dinamikleri ile de besleniyor.

Sonuçta, STK’lar çeşitli konularda sorunları temsil ediyor ve çözüm önerileri üretiyor. Bunun yanısıra devlet-toplum ilişkilerinde devlet ve parti merkezli yaklaşımların yanısıra toplum ve toplumsal örgütlenme merkezli eğilimlerin de vurgulanması sıklık kazandı. Sivil toplum eksenli bu eğilimlerin demokratik bir toplum yönetimi açısından önemli katkıları

olduğu yaygın olarak kabul ediliyor. STK'lar da demokratik yönetime katılımları ve katkıları açısından Türkiye'de giderek önemli aktörler haline geliyorlar.

Türkiye'de STK'ların önemini ve yarattıkları hareket alanını anlamak için öncelikle ideal bir "sivil toplum"dans ne anlaşıldığına değineceğiz. Literatürde, sivil toplum devlet dışılıkla tanımlanan bir alana işaret eder. Bu alan, devletin ve yerel otoritelerin alanından, ekonomik faaliyetten özerk olan toplumsal bir alandır. Bu bağlamda sivil toplum kavramsallaştırmaları, gönüllülük, devletten ayrılık, özerklik ve kendine yeterlilik gibi kavramlara vurgu yapar.

Başka bir deyişle, sivil toplum ortak sorunlara işaret etmek, ortak çıkar ve hedefleri korumak ve geliştirmek için hak ve sorumluluk sahibi yurttaşların gönüllü olarak yarattığı özerk kuruluşların oluşturduğu bir ağıdır. Sivil toplumun, yurttaşların ekonomik, toplumsal ve siyasal çıkarlarını koruyabilmek ve iyileştirebilmek için iktidarla ilişkili olması ve toplumsal kararların alındığı siyasal yaşama katılması sürdürülebilir kalkınma ve sağlıklı bir kamusal alan için uygun koşulları da doğurur.¹ Bu bağlamda, sivil toplum yurttaşlarına temsiliyet imkanı da yaratır. Bu anlamda, sivil toplum aynı zamanda toplumsal hareketlerin de örgütlendiği bir alandır. Farklı ve çatışmalı toplumsal çıkarların temsil edildiği sivil toplum kuruluşları ise kendilerinin toplumsal tabanına, kitlesine, ilgi alanlarına ve etkinlik türüne uyacak şekilde biçimlenirler.

Sivil toplum, insanların kendilerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli koşulları daha ulaşılabilir hale getirir. Böylelikle insanlar yeni düşünceleri ve pratikleri geliştirebilir, yayabilir, kamusal eleştiri ve devlet ve ekonomik iktidara muhalefeti örgütleyebilir, hem ayrıcalıklı hem de dezavantajlı durumda bulunanlar için dayanışmayı şekillendirebilir, devletin veya ortak politikaların ya da doğrudan toplumun değişmesi yönünde etki yapabilmek için toplumun üyelerini sorunları tartışmaya çağırabilir.²

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİ VE TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM

2000'lerin başındaki en önemli tarihsel gelişme, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylığının kabul ve ilan edildiği 1999 Helsinki Zirvesi'yle hareketlenen Türkiye-AB ilişkilerinin derinleşmeye başlamasıdır. Bu süreç, Türkiye'nin 2002 Kopenhag Zirvesi'nde üyelik müzakerelerini başlatmak için şartlı tarih alması ile yeni bir ivme kazanmıştır. Kopenhag siyasal kriterleri temelinde, aday ülke tarafından demokrasinin gerekli koşullarının oluşturulması ve devlet-toplum ilişkilerinde yaşama geçirilmesini işaret etmektedir. Demokratik devlet düzeninin oluşturulması, azınlık hak ve özgürlüklerini de içeren bireysel hak ve özgürlüklerin korunması, AB üyeliği için gerekli olan siyasal kriterin temelini oluşturmaktadır. Türkiye-AB ilişkileri geliştikçe, bu durum Hükümeti çeşitli yasal ve yapısal değişiklikler yapmaya ve aynı zamanda devlet-toplum ilişkilerinde olan bu değişiklikleri Türk demokrasisini, Avrupa standartlarına yükseltmek için uygulamaya koymaya zorlamıştır (Aydın ve Keyman 2004).

Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan bu derinleşme ve belirginleşme süreci, aynı zamanda sivil toplumun gelişmesine önemli katkılarda bulunmuş, sivil toplumun bugün "Türkiye'nin iyi, demokratik ve adaletli yönetimi" için önemli bir aktör olarak kabul edilmesinde etkili bir rol oynamıştır.

Türkiye-AB ilişkilerinin sivil toplumun son yıllarda gösterdiği gelişimine katkısı, üç boyutta incelenebilir. Birincisi, Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşmenin temel nedeni Kopenhag siyasal kriterlerinin, özünde devlet-toplum/birey ilişkilerinde yaşanan

¹ Naidoo, Kumi ve Rajesh Tandon (1999) 'The Promise of Civil Society', Civil Society at the Millennium. Connecticut: Kumarian Press & CIVICUS, s.7-9.

² Young, Iris Marion (1999) 'State, Civil Society and Social Justice', I. Shapiro, C. Hacker (der), Democracy's Value. Cambridge: Cambridge University Press., s.152-153.

demokratikleşme ve demokratikleşmenin bu ilişkilerde giderek “yerleşikleşmesi” anlamına gelmesi nedeniyle, sivil toplumun öneminin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Keyman 2007). Bu kriterler temelinde yapılan demokratik reformlar, sivil toplumun önemini ortaya çıkarmıştır.

İkincisi, Türkiye-AB ilişkilerinde demokratik reform sürecine bağlı olarak yaşanan derinleşme, hem toplumda yarattığı “haklar, özgürlükler ve sorumluluklar ekseninde vatandaşlık anlayışıyla,” hem devlet yönetimini etkinlik, verimlilik, şeffaflık ve sorumluluk temelinde yeniden-yapılanmaya itmesiyle, sivil topluma ve STK'lara yeni hareket alanları açmaktadır.

Üçüncüsü, Türkiye'nin değerlendirilmeye alındığı ilerleme raporlarının gösterdiği gibi, Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğinin şekillenmesinde sivil topluma önemli bir rol düştüğü, her iki tarafça da kabul edilmektedir. Bu anlamda, Türkiye-AB ilişkilerinde, son yıllarda yaşanan derinleşme, sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunmuş, fakat aynı zamanda sivil toplum da bu ilişkilerin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Bir başka deyişle Türkiye-AB ilişkileri ile sivil toplum arasındaki etkileşim “karşılıklı bir etkileşimdir.”

2002 sonunda Türkiye'nin tam üyeliği üzerine Kopenhag siyasi kriterlerinde gösterilen başarı temelinde tam üyelik müzakere sürecinin gecikmeksizin başlatılacağı üzerine alınan ve ülkede “koşullu evet” olarak tanımlanan karar sonucunda, Türkiye'nin ciddi adımlar atma süreci başlamıştır. Bu süreçte atılan adımların başında, AB'ye uyum sürecinde temel olan Kopenhag siyasi kriterlerini karşılamak üzere başlatılan “demokratik reform” sürecinin ciddi bir siyasi irade ve toplumsal desteği de içerecek bir biçimde sürdürülmesi olmuştur. İkinci önemli adımsa, Türkiye'nin AB müktesebatına uyumunu teyit eden “ulusal program”ın hazırlanma sürecinin tamamlanması, ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesidir. Bu bağlamda da, *Avrupa Birliği Müktesebatının Türkiye tarafından Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı* 24 Temmuz 2003'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.³

Sonuç olarak, Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşme:

(a) hem sivil toplum alanının ve etkinliklerinin genişlemesi ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmuş;

(b) hem sivil toplumun örgütsel yapısı temelinde yasal düzenlemelerin yapılması gereksinimini ortaya çıkartmış;

(c) hem de sivil toplumun öneminin devlet seçkinleri, siyasi aktörler ve toplumsal gruplar tarafından algılanmasına yardım eden bir işlev görmüştür.

İlk defa Haziran 2005'te hazırlanan ilerleme raporu temelinde, Komisyon tarafından oluşturulan Sivil Toplum Diyaloğu ön plana çıkmaktadır. AB üyeleri ve aday ülkeler arasında oluşturulan bu diyalogun amacı, genişleme ile ilgili konularda sivil toplum örgütlerinin desteğini sağlamaktır. AB ve aday ülkeler arasındaki iletişime STK'lar nasıl katkıda bulunabilir sorusu büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan, genişleme ve üyelik ile ilgili olarak devam eden toplumsal tartışmaların çözümlenmesi amaçlanmaktadır.

Sivil toplumun gelişmesinde örgütsel hak temelinde gelişmeler dernek kurma özgürlüğüyle ilgili olarak başlamış ve yeni “Dernekler Kanunu” Kasım 2004'te yürürlüğe girmiştir. 2004 İlerleme Raporu'nda da belirtildiği üzere, bu kanun derneklerin faaliyetlerine karşı olabilecek devlet müdahalesi olasılığını kısıtlaması açısından önemlidir. Kanunun dernekler adına birçok pratik yararı vardır ve böylece Türkiye'de sivil toplumun gelişimini kolaylaştırmıştır.

Hem 2004 hem de 2005 yıllarına ait İlerleme Raporlarında, Türk Hükümeti'nin tavsiyeler doğrultusunda sivil topluma ilişkin yaptığı düzenlemeler genel anlamda tatminkar olarak değerlendirilmiştir. Raporlar, dernekler ve vakıfların özgürlüklerini kısıtlayan bir takım düzenlemelerin kaldırıldığını ve dernekler üzerinde devletin denetiminin (müdahalesinin) bir

³ Metne <http://www.abgs.gov.tr/up2003/up.htm> adresinden ulaşılabilir.

miktar hafiflediğini belirtmektedir. Ancak, devlet otoriteleri ile diyalog geçmişe göre daha açık olmakla birlikte, yasal zeminde yapılan değişikliklerin uygulamaya henüz tam anlamıyla yansımadağı da belirtiliyor.

Sonuç olarak, 2000’li yıllarda Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşmenin ve belirginleşmenin, bu süreci değerlendiren 2002 ve 2004 İlerleme Raporlarının da belirttiğı gibi, sivil toplumun gelişmesine önemli katkıları olmuştur. Bu derinleşme ve belirginleşme sürecinin önerilen araştırmanın kapsamı açısından en önemli sonucu, sivil toplumun hareket alanının genişlemesi, STK’ların öneminin artması ve erişilebilen yurtdışı yardım kaynaklarının fazlalaşmasıyla birlikte STK’ların kapasitelerini geliştirme imkanlarının fazlalaşmasıdır.

TÜRKİYE’DE STK’LAR

Türkiye’de 1946-1950 yılları arasında 2,171 olan dernek sayısı 1960’da 18,958, 1968’de 36,286, 1970’de 42,170, 1972’de 45,000’e çıkmıştır.⁴ 1972’deki sıkıyönetim önlemleri sonunda bu sayı 18,000’e inmiştir.⁵ 1980 darbesi öncesinde STK sayısı 38,254 iken, darbeden sonra 20,000’den fazla dernek kapatılmıştır.⁶ Darbenin hemen öncesinde 6 milyona yaklaşan sendikalı işçi sayısının darbeden 5 yıl sonra 1,7 milyona inmesi, Türkiye sivil toplumunun 1980’lerdeki örgütsel gerilemesine dair bir başka gösterge olarak kaydedilebilir.⁷

1980’lerin sonundan sonraki demokratikleşme sürecinde, 1994’e gelindiğinde, dernek sayısının 61,000’e, bunlara kayıtlı üye sayısının 11 milyona çıktığı belirtiliyor. Ancak kağıt üstünde gözükten 11 milyon dernek üyesi, aktif üyelik açısından, 1990’lar için abartılı bir rakamdır. 1996’da yayımlanan bir seçmen araştırmasında, Türkiye seçmenlerinin ancak %6,2’sinin dernek üyesi olduğu, bu küçük dilimin içindeki seçmenlerin %72’sinin üye oldukları derneklerin de “mesleki” olduğu görülmektedir.⁸

İçişleri Bakanlığı’nın verilerine göre günümüz Türkiye’sinde 80.000’e yakın dernek ve vakıf var; bu kuruluşların büyük bir kısmını (%94,7) dernekler geri kalanını da (%5,3) vakıflar oluşturuyor.⁹ Ancak Yaşama Dair Vakıf’ın Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) için 2005’te hazırladığı “Haritalama Çalışması” raporunda, STK veritabanlarından devletle ilişkili kuruluşlar, mesleki kuruluşlar ve sendikalar çıkarıldığında gçnüllülük ekseninde faaliyet gösteren 7000 kadar STK olduğu tespit ediliyor.

⁴ Yücekök, Ahmet (1972) *Türkiye’de Derneklerin Gelişimi (1946-1950)*, Ankara: Ankara Üniversitesi, SBF yayınları. No. 335; Toksöz, Fikret (1983), "Dernekler", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Cilt 2, İletişim Yayınları, İstanbul, s.373.

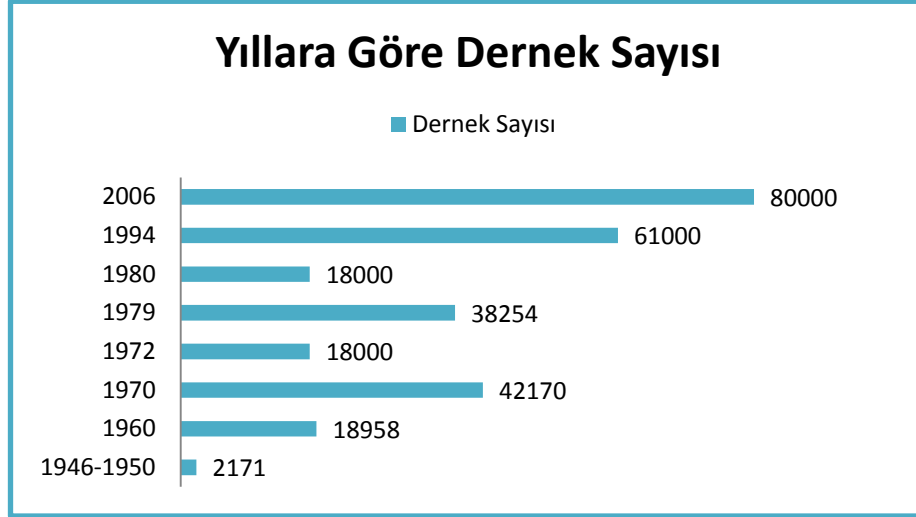
⁵ Yücekök, Ahmet, İlter Turan, M.Ö. Alkan (1998) *Tanzimat’tan Günümüze İstanbul’da STK’lar*, İstanbul, s.309.

⁶ Şimşek, Sefa (2004) “The Transformation of Civil Society in Turkey: From Quantity to Quality”, *Turkish Studies* c.5 n.3, Güz, s.48.

⁷ Yetkin, Çetin (1995) *Türkiye’de Askeri Darbeler ve Amerika*, Ümit Yayıncılık, Ankara, s.95.

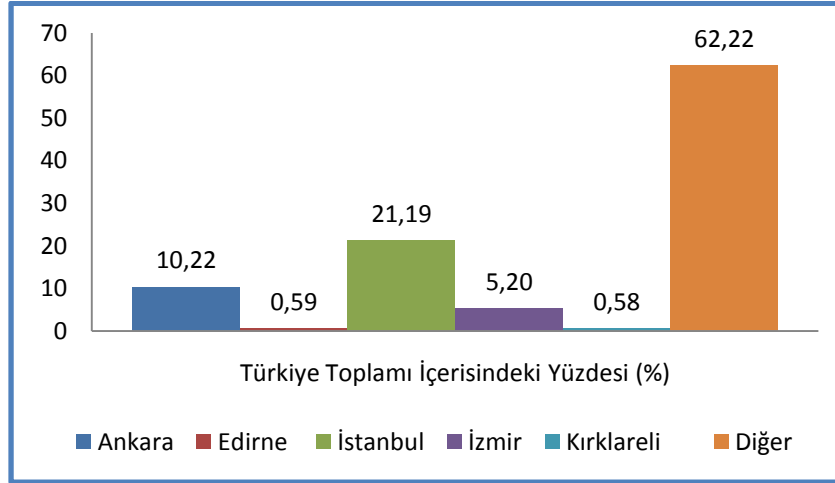
⁸ Erder, Nejat (1996) *Türkiye’de Siyasi Parti Seçmenlerinin Nitelikleri, Kimlikleri ve Eğilimleri*, TUSES Veri Araştırma A.Ş., s.93.

⁹ TÜSEV (2006) *Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Değişim Süreci*, TÜSEV Yayınları, s.52.



Şekil 2 Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının Yıllara Göre Sayısı

Türkiye'de STK'ların dernekler özelinde coğrafi dağılımına bakıldığında çarpıcı bir dengesizlik görülüyor. Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın istatistiklerine göre¹⁰ Türkiye'deki faal derneklerin %21,2'si İstanbul'da yer alıyor. İstanbul, Ankara ve İzmir'deki derneklerin toplamı Türkiye'deki toplam dernek sayısının %36,6'sını oluşturuyor. Dernek sayıları açısından en altta yer alan illerin tümü Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bulunuyor. Bu eşitsiz durumun, STK'lar açısından yurtdışı destekleriyle birlikte artan fırsatların dağılımına da yansıdığı öngörülebilir.

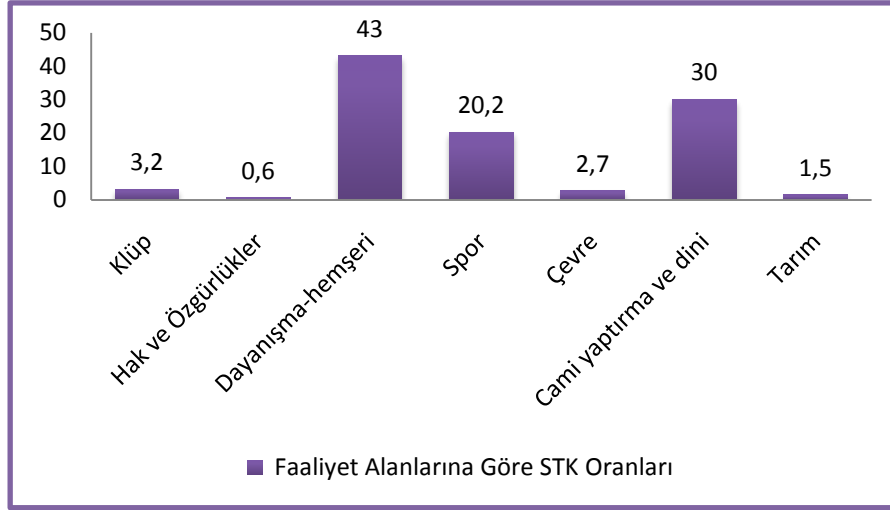


Şekil 3 Faal Olan Derneklerin İllere Göre Dağılımı (%)

Ankara Ticaret Odası (ATO)'nın raporuna göre¹¹, Türkiye'deki dernekler, faaliyet alanlarına göre sıralandığında, birinci sırada hemşehri, emekli, esnaf, işçi, işveren, memur, mezun, muhtarlar, ve yardımlaşma dernekleri adı altında faaliyet gösteren 20 bin 51 yardımlaşma derneği yer alırken, ardından 15 bin 583 adet ile okul dernekleri gelmektedir. Cami yaptırma ve kuran kursu dernekleri (14 bin 403 adet) üçüncü sırada, spor dernekleri (9 bin 881 adet) de dördüncü sırada yer almaktadır. Bu dört grup tüm derneklerin % 63'ünü oluşturmaktadır.

¹⁰ <http://dernekler.icisleri.gov.tr/Dernekler/Kurum/IlGoreDernekSayisi.aspx>

¹¹ Ankara Ticaret Odası, "AB Kapısında Sivil Toplum Dosyası", ATO Basın Açıklaması, (10 Ekim 2004), 29.04.2007, <<http://www.atonet.org.tr/turkce/bulten/bulten.php3?sira=273>>.



Şekil 4 Türkiye’deki Derneklerin faaliyet Alanları Dağılımı

Filiz Bikmen tarafından hazırlanan ve STGM tarafından 2005’te yayımlanan “Türkiye’de Fon Geliştirme Yönelimleri – STK’lar ve Donörler Üzerinde Ampirik bir Araştırma” başlıklı raporda gerçek anlamda sivil toplum çalışması yürüten görece az sayıdaki kuruluşun 5 faaliyet alanında yoğunlaştığı ifade ediliyor: STK’ların %33’ü savunuculuk/dayanışma eksenli çalışırken, %20’si çevre, %18’i kadın, %11’i kültür-sanat, %4’ü de gençlik alanında faaliyet yürütüyor.

Bahsedilen alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları bu alanlardaki sorunlarla ilgili çözümler geliştirmeye çalışıyorlar. Bu çözümler, daha önceki bölümde değindiğimiz yurttaşların ağ oluşturdukları bir sivil toplumun tanıdığı imkanları gerçekleştirmek üzere tanımladıkları faaliyet alanları olarak da görülebilirler. Bu faaliyet alanları aynı zamanda, Türkiye’de son yıllarda ön plana çıkan sorunlara da vurgu yapıyorlar. Sivil toplumun özellikle çevre ve kadın alanlarındaki sorunları ifade ederek çözüm misyonunu yüklenmesi, Türkiye sivil toplumu açısından önemli bir gelişmedir.

STK’LARIN SORUNLARI

Yaşama Dair Vakıf’ın 2005 yılında 8 ilde 32 Sivil Toplum Kuruluşunu baz alarak yaptığı araştırmanın sonuçları Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin günümüzde yaşadığı temel sorunları sekiz ana başlık altında topluyor:

1. *Altyapı Sorunları:*

- Ekonomik yetersizlik ve kaynak yaratmakta yaşanan güçlükler
- İdari eksiklik ve yetersizlik
- Nitelikli ve yetkin insan kaynağına duyulan ihtiyaç
- Kurumsallaşma düzeyinin düşüklüğü ve kurumsal kültürün sınırlılığı en net ifadesini yazılı kültür, arşiv, dokümantasyon ve raporlamanın eksikliklerinde kendini gösteriyor.

2. *Gönüllü Ağlar, Kadrolar ve Üyeler ile İlgili Sorunlar:*

- Üyelerin ve gönüllülerin “sorumluluk” eksikliği
- Nitelik sahibi yetkin kadro ve üye sıkıntısı
- STK’ların kendi içlerinde ve birbirleri arasında etkin iletişim ve sosyal ağların eksikliği

- STK'ların ya gereğinden az profesyonel nitelikler taşıması ya da tersine gereğinden fazla profesyonelleşme eğilimleri taşıması
3. **Devletle İlişkiler:**
- Devletle ilişkilerin bağımsız, kalıcı ve etkin işbirliğinden yoksun olması
 - Devletin sivil topluma standart bir yaklaşımının olmaması, keyfi uygulamalar
4. **Örgüt İçi İlişkilerle İlgili Sorunlar:**
- Sivil toplum örgütlerinin kişisel çatışmalar, iletişim aksaklıkları, politik mücadeleler ve anlaşmazlıklar gibi örgüt içi sorunları kurumsal birliktelik ve üretkenlik önünde önemli engeller oluşturması
 - Süreklilik ve istikrar sorunu ile birlikte üyeler arasında sosyal ilişkilerin güven ortamında kurulmaması
5. **STK'ların Birbirleri ile Olan İlişkileri:**
- STK'lar arası etkileşimin zayıflığı
 - STK'ların ortaklığı ile kurulan platformlar, ortaklıklar ve ağların eksikliği
 - STK'lar arası verimli bir rekabet ortamının eksikliği
6. **Hedef Gruplar ve Toplumla İlişkiler;**
- Tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği
 - İletişim kanallarının ve mekanizmalarının eksikliği
 - STK'ların hiyerarşik örgütsel yapıları
 - Hedef grupların ilgisizliği ve önyargıları
 - İletişim araçları geliştirememesi
 - Uzun vadeli amaçlar gütmek ve sonuç yönelimli stratejik planlama yerine gündelik, dar ve kısa vadeli politikalara öncelik verme
 - Yerel ve ulusal medya gibi dış araçları kullanma yeteneğinden yoksunluk
 - Hedef grupların ve genel olarak toplumun STK'ların ana stratejilerinin ve kararlarının desteklenip desteklenmediğine dair bilgi edinme ve etkileşim kurma mekanizmalarının eksikliği
7. **Medyayla İlişkiler:**
- Medyanın STK'lara eşit mesafede davranmaması,
 - Medyanın STK aktivitelerini halen ikincil ve önemsiz görmesi
8. **STK'ların "Sivil Toplum" Kavramsallaştırmaları:**
- Sivil toplum kavramsallaştırmasının demokratik bir toplumsallıktaki yerinin yeterince kavrananması ve sadece kuruluşlardan ibaret görülmesi çoğunlukla örgütsel çıkarların sivil toplumun çıkarlarının üstünde tutulması

BÖLÜM 1

LÜLEBURGAZ SİVİL TOPLUM HAYATI

Araştırma ekibi, saha çalışmalarında, Lüleburgaz kanaat önderleri, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve kentlilerle gerçekleştirilen görüşmelerde, Lüleburgaz'ın çağdaş, demokratik, ilerici, bir kent olarak tanımlandığını/algılandığını; seçimlerde çağdaş, laik, cumhuriyetçi partilerin desteklenmesi, kadının sosyal hayattaki aktif konumu, toplumsal hayattaki değeri, okur-yazarlık oranının ve eğitim seviyesinin yüksek olması gibi ortak temalarla bu algının temellendirildiğini tespit etti. Lüleburgazlılar kentlerinin çağdaşlık, cumhuriyetçilik, demokratlık bakımından Türkiye'de ayırt edici bir kimliği temsil ettiği iddiasındalar. Öte yandan, Lüleburgaz'ın bu iddiaya denk düşmeyen bir sivil toplum hayatına sahip olduğu da bizzat sivil toplum kuruluşu yöneticileri/üyeleri ve kanaat önderleri tarafından paylaşılan bir düşüncedir.

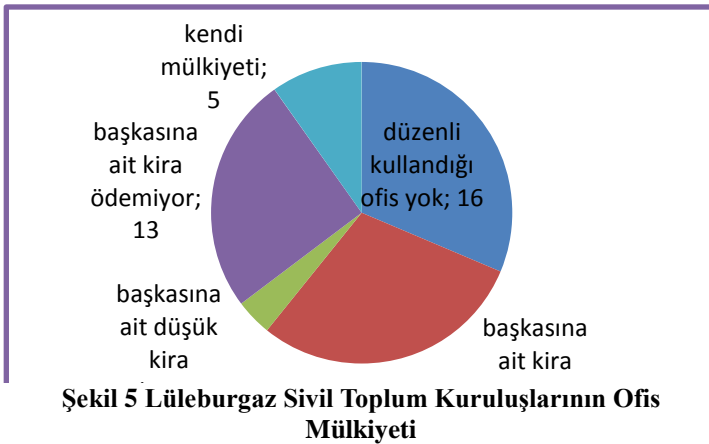
1- Sivil toplum büyük oranda lokal açmak/işletmek amacıyla kurulan derneklerden oluşuyor.

Lüleburgaz'da Dernekler Başkanlığı'na kayıtlı 192 dernek ve vakıf bulunuyor. Gerçekleştirilen saha araştırması birçok kuruluşun Dernekler Başkanlığı'nda kayıtlı adreslerinde faaliyet göstermediğini ortaya koyuyor. Sahadaki ziyaret ve mülakatlara dayanarak, Lüleburgaz sivil toplum kuruluşlarının büyük çoğunluğunun lokal açmak ve işletmek amacıyla kurulan "kağıt üstünde" dernekler olduğunu iddia etmek abartılı olmaz. Bahsedilen lokal dernekler, ağırlıklı olarak hobi ve hemşehricilik alanında faaliyet yürütmek üzere kurulmuş gibi gözüküyor; ancak yalnız lokal faaliyeti yürütüyor.

ÖNERİ:

- **Sivil Toplum alanında lokal açmak/işletmek amacıyla kurulan derneklerin yapısal olarak rehabilite edilmesi mümkün görünmüyor. Lokal-derneklerin ağırlıkta olduğu ve kağıt üstünde devam ettirilen bu dernek formunun rehabilitasyonuna gitmek yerine; az sayıda gelişmeye açık yapının desteklenmesi ve yeni yapıların oluşturulması gerekiyor.**

Araştırma kapsamında, lokal dernek özelliği göstermeyen ve belli bir faaliyeti olan sivil toplum kuruluşlarının kurumsal ve üye kapasitelerinin oldukça sınırlı olduğu da

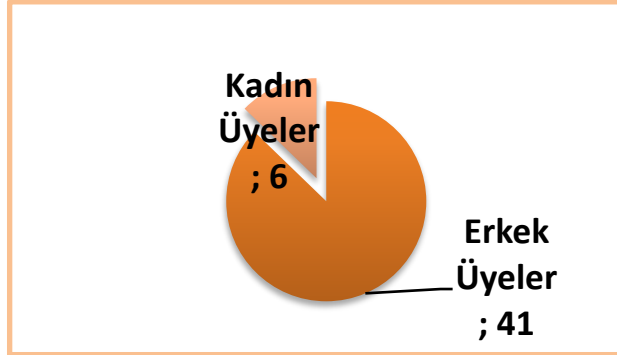


gözlemlendi. Görüşme yapılan sivil toplum kuruluşlarının %32'sinin düzenli kullandığı bir ofisi bulunmuyor. Bunun en önemli nedeni kuruluşların büyük bölümünün kafe/lokallerin bünyesinde faaliyet gösteriyor olmaları. Lokallerin içerisindeki dernek odaları, veya geçici kullanılan diğer mekanlar (kafeler..vb) üyelerin aktif katılımlarında süreksizliklere ve erkek, orta gelirli, orta yaşlı üye profiline aktif olmasına neden oluyor.

2. Lüleburgaz sivil toplumu ağırlıklı olarak “erkek” ve “orta yaşlı” bir profile sahip

Lüleburgaz STK'ları üye ve yönetici profili erkek egemen bir yapı sergiliyor. Üyelik düzeyinde kadınların oranı % 6'yı geçmiyor. Yönetim ve başkanlık düzeyinde bu oran daha da düşüyor.

Kadınların sosyal hayattaki aktif konumlarının Lüleburgaz'ın çağdaş ve ilerici bir kent olmasının temel göstergelerinden biri olarak algılandığını belirtmiştik. Ancak bu aktifliğin sivil toplum alanında neredeyse hiç hissedilmediğini gözleniyor. Kentte eksenine, kadın sorunlarını alan neredeyse hiçbir STK bulunmuyor. Kendini ‘kadın derneği’ olarak ifade eden derneklerin de ağırlıklı olarak kermes düzenleme ve yardım toplama gibi hayır odaklı faaliyetler yürüttükleri görülüyor.

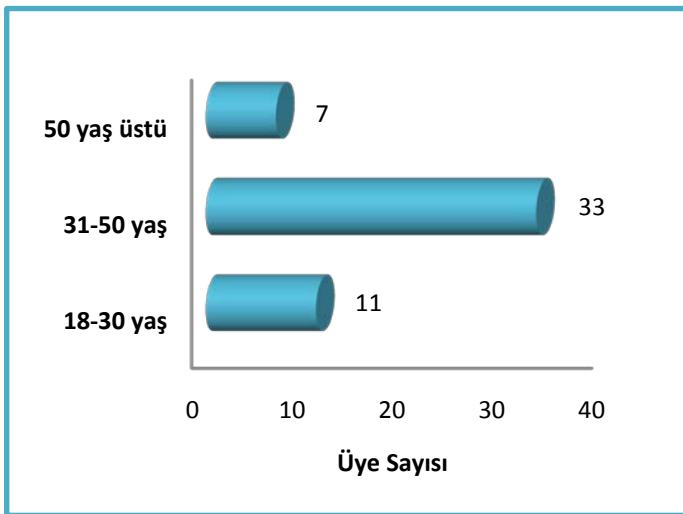


Şekil 6 Lüleburgaz Sivil Toplum Kuruluşlarında üyelerin cinsiyet dağılımı

Bazı STK yöneticileri ve üyeleri bu durumu kadınların örgütlenmelerini gerektirecek sorunlarının olmaması ile açıklarken bazıları ise başta sanayileşme süreci ile birlikte tekstil gibi emek yoğun sektörlerde ucuz işgücü olarak sosyal güvencesiz, vardiya sistemi ile çalışan kadınlar olmak üzere farklı sosyal katmanlardan kadınların değişik sorunlarla karşı karşıya olduklarını ifade ediyor.

Bu durum sivil toplum hayatındaki “erkek egemen” yapıyı ve çözüm bekleyen kadın sorunlarını dikkate alarak, sivil toplum alanının erkek egemen yapısının kırılmasını ve kadın sorunlarının çözümünü eksen alan kuruluşların kurulması gerekliliğine işaret ediyor.

Araştırma sivil toplum alanının üye ve yönetici profili itibariyle yalnız erkek egemen değil orta yaşlı bir yapıda olduğunu da tespit etti. 2000 yılı Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre; Lüleburgaz, köylerinden ilçe merkezine 1990'lı yılların başından itibaren süren göçün bir sonucu kentli nüfusu fazla olan bir ilçe. Lüleburgaz sadece köylerinden değil, diğer şehirlerden de göç alıyor. (Lüleburgaz Kent Stratejisi 2002). Hem kırsal hem de kentsel nüfusa bakıldığında en ağırlıklı yaş grubunu 20-24 yaş grubu olduğu görülüyor.



Şekil 7 Lüleburgaz STK'larında üyelerin yaş dağılımı

Genç nüfus yapısına sahip olan ve gençliğe verilen önem her fırsatta ifade edilen bir kentte gençlerin sivil toplum hayatına ilgisi gözlenmiyor. Gençlerce kurulan yapılara çok rastlanmadığı gibi STK'lar da gençleri katılım süreçlerine dahil edebilecek kurumsal ve örgütsel özellikleri göstermiyor. Bu nedenle, STK'ların gençleştirilmesi ve yeni “genç” yapıların kurulması kentin geleceği için kritik öneme sahip.

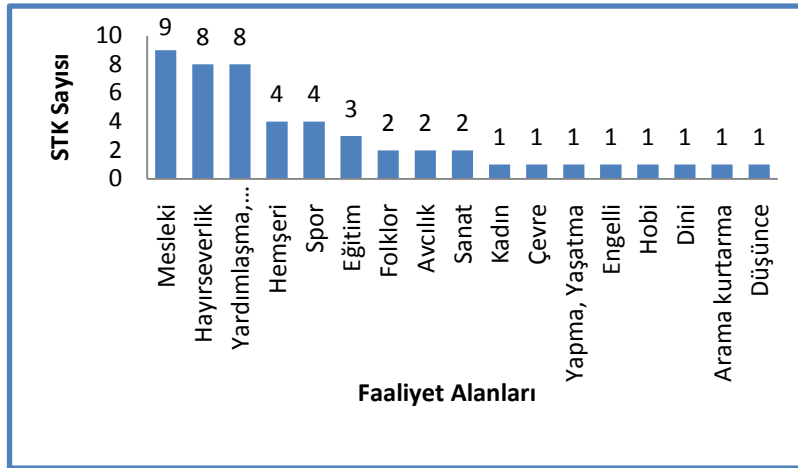
ÖNERİ:

- Sivil toplum alanının erkek egemen yapısının kırılması ve doğrudan kadın sorunlarını eksen alan kuruluşların kurulması gerekli.
- Sivil toplum kuruluşlarına ve faaliyetlerine gençlerin katılımını sağlamaya yönelik perspektif ve projeler üretilmeli.

3- Lüleburgaz sivil toplumu, yardımlaşma/dayanışma eksenli faaliyetler gösteriyor.

Daha önce de vurguladığımız gibi, araştırma lokal-derneklerden ziyade, farklı alanlardan “faal” dernek, vakıf ve kooperatiflerin görüşlerine odaklandı. Lüleburgaz’da sivil toplum kuruluşlarının en çok faaliyet gösterdikleri alan meslek uzmanlığı olarak ifade edilebilecek mesleki alan. Bu alanda faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarına örnek olarak meslek odalarını vermek mümkün. Bu tür kuruluşlar, toplumsal sorunlardan çok belli bir meslek alanında çalışan üyelerin kapasitelerine geliştirmeye yöneliyorlar. Öte yandan mesleki kuruluşlara üyelik genellikle gönüllülüğten değil, mesleğin icrası için zorunluluktan kaynaklanıyor. Oysa sivil toplum kuruluşu olmanın ön koşulu üyelerin gönüllülük ekseninde bir araya gelmeleri. Bu nedenle meslek eksenli kuruluşların sivil toplumu gönüllülük kriteri açısından temsil ettikleri söylenemez.

Bu perspektifle, Lüleburgaz sivil toplum kuruluşlarının faaliyet alanlarına bakıldığında, 16 alana odaklandıklarını, bu alanlar içerisinde hayırseverlik ve yardımlaşma/dayanışma eksenli kuruluşların ağırlık kazandığı görülüyor. Yardımlaşma/dayanışma eksenli bu yapılar aynı okuldan mezuniyet veya aynı kurumdan emeklilik, aynı kurum veya kuruluşta çalışmak gibi ortaklıkları eksen olarak üyelerine yardımda bulunmak amacıyla faaliyet yürütüyorlar.



Şekil 8 Lüleburgaz Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

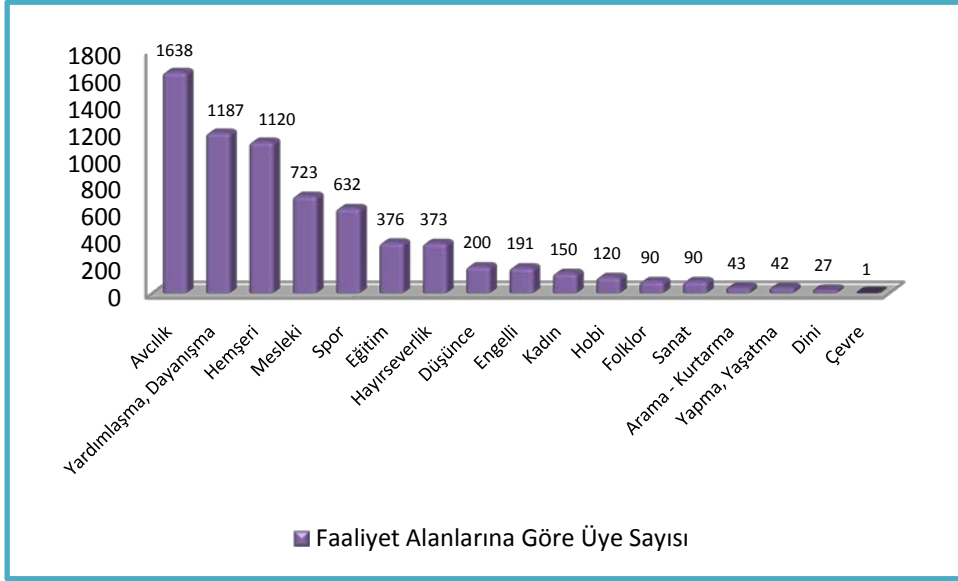
ÖNERİ:

- Sivil toplum hayatında hakim olan yardımlaşma/dayanışma eksenli dernek modeli yerine “toplumsal sorunlara çözümler üretmek” perspektifi ile faaliyet yürüten yapılar gündeme getirilmeli.

4. Lüleburgaz sivil toplum kuruluşlarında üyelik misyon sahibi ve sorun odaklı bir biçimde gerçekleşmiyor.

Görüştüğümüz 51 sivil toplum kuruluşundan en çok üyeye sahip olanlar avcılık

atıcılık alanında faaliyet gösterenler. Bu tür kuruluşlara üyelik, avcılık atıcılık lisansı alınabilmesi için gerekli ve zorunlu; bu nedenle, avcılık atıcılık kuruluşlarına üyelik sivil toplum kuruluşu tanımında vurguladığımız “gönüllülük” kıstasları içerisinde değil tam tersine, hukuken belirlenmiş bir prosedürün tamamlanması için gerçekleştiriliyor.



Şekil 9 Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Alanlarına Göre Sivil Toplum Kuruluşlarının Üye Sayıları

Avcılık atıcılıktan sonra en çok üyeye sahip kuruluşlar yardımlaşma ve dayanışma alanında faaliyet gösteriyor. Bu durum, daha önceki bölümde işaret edilen yardımlaşma ve dayanışma eksenli kuruluşların sayısının fazla olmasından kaynaklanıyor. Bu tür kuruluşlara üyelik daha çok aynı meslek grubuna, okul aidiyet gibi ortaklıklara dayanıyor. Sivil toplumun ortak sorunların çözümüne yönelik bir araya gelen vatandaşların oluşturdukları bir ağ özelliğine sahip olduğu ve bu ağların ortak bir sorunu çözmek, ortak menfaatleri gerçekleştirmek ve kendileri ile aynı sorunu paylaşan kişilerle dayanışmak için oluşturulduğu göz önünde bulundurulduğunda ‘gönüllülük’ ve ‘sorun odaklılık’ ekseninde oluşmadığından Lüleburgaz sivil toplumunun “gerçek” anlamda bir sivil toplum özelliği göstermediği iddia edilebilir.

ÖNERİ:

Yardımlaşma/dayanışma eksenli sivil toplum kuruluşlarının alandaki ağırlığının kırılıp misyon sahibi, sorun odaklı yapıların geliştirilmesi “gönüllülük” ve “ortak sorunlar” eksenli üyelik anlayışının gelişerek yaygınlaşmasını da sağlayacak

BÖLÜM 2:

KENTİN SORUNLARINDAN UZAK BİR SİVİL TOPLUM

Türkiye’de gerek AB’ne üyelik süreci gerekse sivil toplumun gelişme sürecinde kadın, çevre, engellilik, kalkınma, tarım gibi toplumsal sorun alanları önem kazandı. Bu alanların önem kazanmasında kadın, engelli ve çevre hareketlerinin sivil toplum kuruluşlarında örgütlenerek, bir araya gelmeleri ve sorunlar ekseninde çözüm önerileri geliştirerek, yaygın kampanyalar yürütmeleri sonucu oluşan baskının önemli bir rolü var. Buna ek olarak, raporun hemen başında belirtilen Türkiye’deki sivil toplumun gelişiminin AB müzakere süreçleri ile paralel olarak ilerlemesi de birçok sorunu içinde barındıran çevre, kadın, engellilik, kalkınma ve tarım alanlarını ön plana çıkardı.

Türkiye’de sivil toplum bakımından giderek önem kazanan alanlardan ilki çevre. Araştırma Lüleburgaz’da da çevre alanının önemli bir sorun alanı olarak öne çıktığını gösteren bulgularla karşılaştı. Lüleburgaz için çevre meselesi tarım ve kalkınma sorunları ile birlikte ele alınmayı gerekli kılıyor. Çevre meselesinin yanısıra kadın sorunları da Lüleburgaz sivil toplumu açısından önemli sorun ve fırsat alanı olarak öne çıkıyor. Bu alanlardaki sorunlar, çeşitli sivil toplum kuruluşu yöneticileri ve kentin kanaat önderleri tarafından acil sorunlar olarak yorumlanıyor. Dolayısıyla, Lüleburgaz sivil toplumuna bir strateji çizmek amacıyla yazılan bu rapor, tarım ve kalkınmayı da içeren çevre ve kadın sorun alanlarını bütüncül stratejilerin geliştirilerek yürürlüğe konabileceği fırsat alanları olarak ortaya koyuyor. Bunların yanısıra araştırma, Lüleburgaz’ın konumu, tarihsel geçmişi ve hem Türkiye içerisinden hem de dışından aldığı göçler nedeniyle barındırdığı kültürel çeşitliliğinin bir sonucu olarak, kültür-sanat alanını da sivil toplum hayatı açısından çevre ve kadından sonra önemli alan olarak ortaya koyuyor.

Bu önemli üç ana sorun alanına göre tali olsa da vurgulanan ve görüşmelerimizde sorunların varlığını gözlemlediğimiz ve sivil toplumun dahil olması gerekliliğinin de belirtildiği diğer alanlar ise şöyle: Gençlik sorunları, spor, çalışma yaşamındaki kötü koşullar.

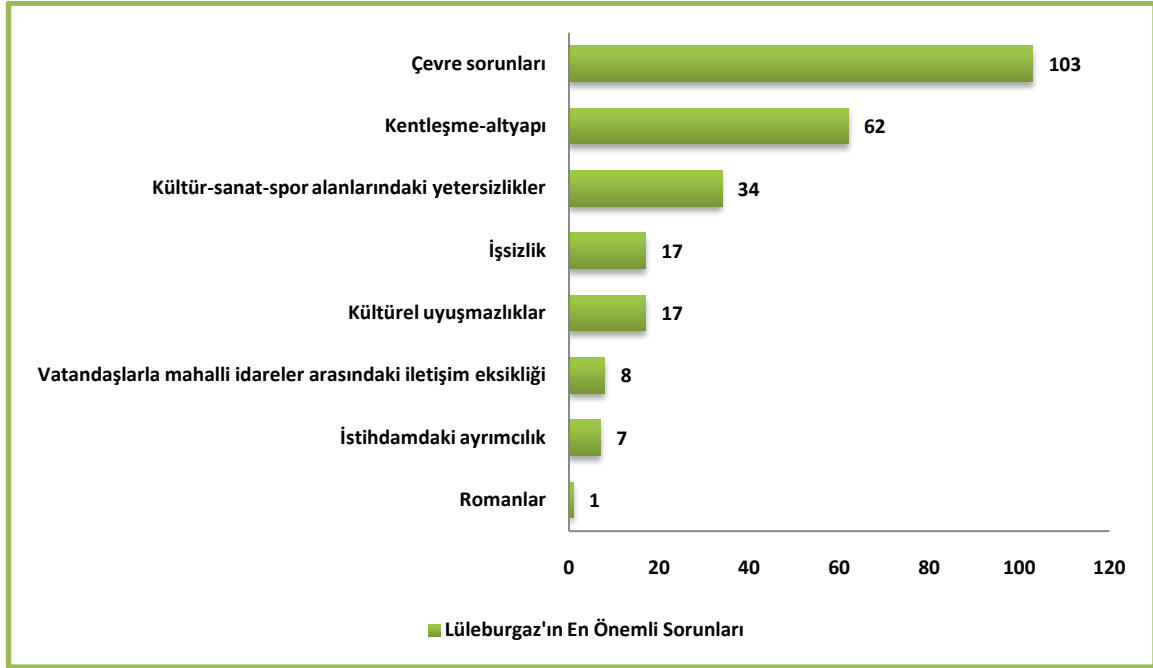
Lüleburgaz Sivil Toplumu Açısından En Önemli Sorun Ve Fırsat Alanları	Lüleburgaz’daki Diğer Sorun Alanları
<ul style="list-style-type: none">• Çevre (Kalkınma ve Tarım)• Kadın• Kültür-Sanat (Lüleburgaz’ın Kültürel Çeşitliliği)	<ul style="list-style-type: none">• Çalışma Yaşamındaki Sorunlar• Gençlerin Sorunları• Spor

Raporun ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak değinileceği gibi, Lüleburgaz’da da bu alanlarda mevcut/ifade edilen/üzerinde durulan sorunlarına çözümler üretmek yalnızca devletin değil, sorunların tespitinde ve çözümünde etkili olabilecek birlikteliklerin imkanını veren sivil toplum kuruluşlarının da sorumluluğunda. Buna rağmen, Lüleburgaz sivil toplum hayatında bu alanlardaki sorunları tespit eden ve bütüncül çözümler öneren yapıların

neredeysse yok denecek kadar az olduğu çarpıcı bir biçimde dikkat çekiyor.

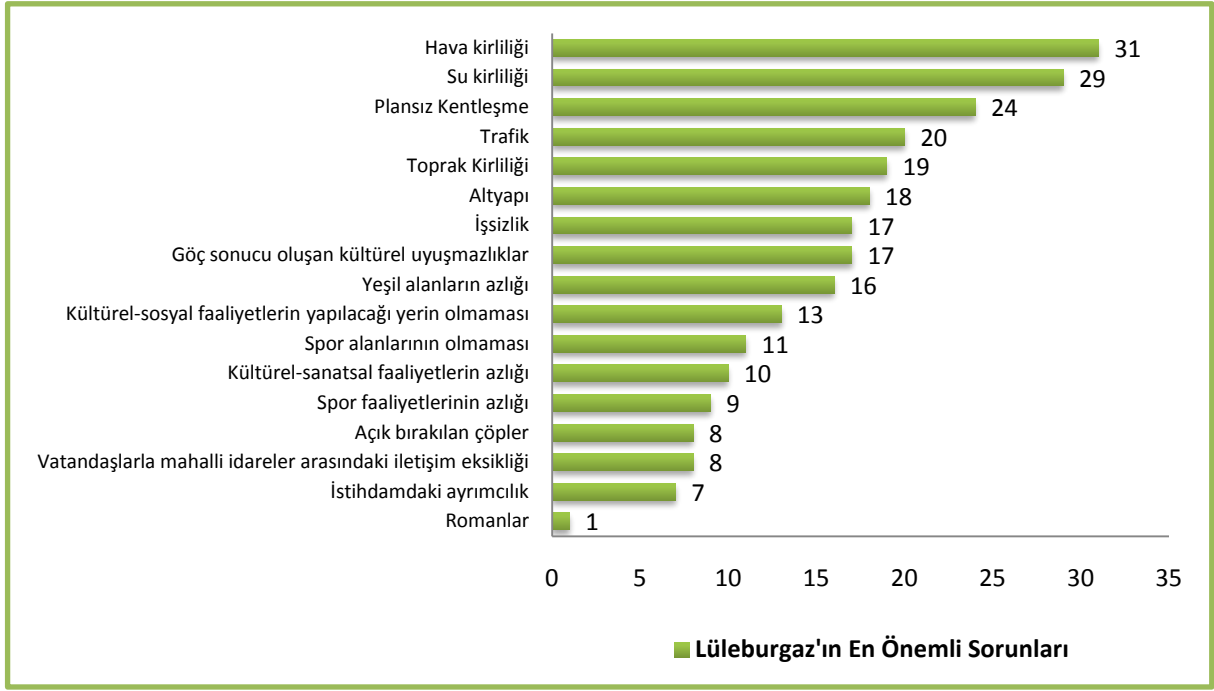
20 yıldır yaşanan sanayileşme ve göç nedeniyle, çevre, kadın, gençlik, istihdam, tarım, kültürel çeşitlilik alanlarında sorunlar yaşanıyor; ancak bu sorunlara odaklanan sivil toplum kuruluşları yok.

1. En Büyük Sorun Çevre: Lüleburgaz’da gerçekleştirdiğimiz görüşmeler sonucunda hem sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri hem de Lüleburgazlı kanaat önderleri tarafından en sık ifade edilen sorun çevre oldu.



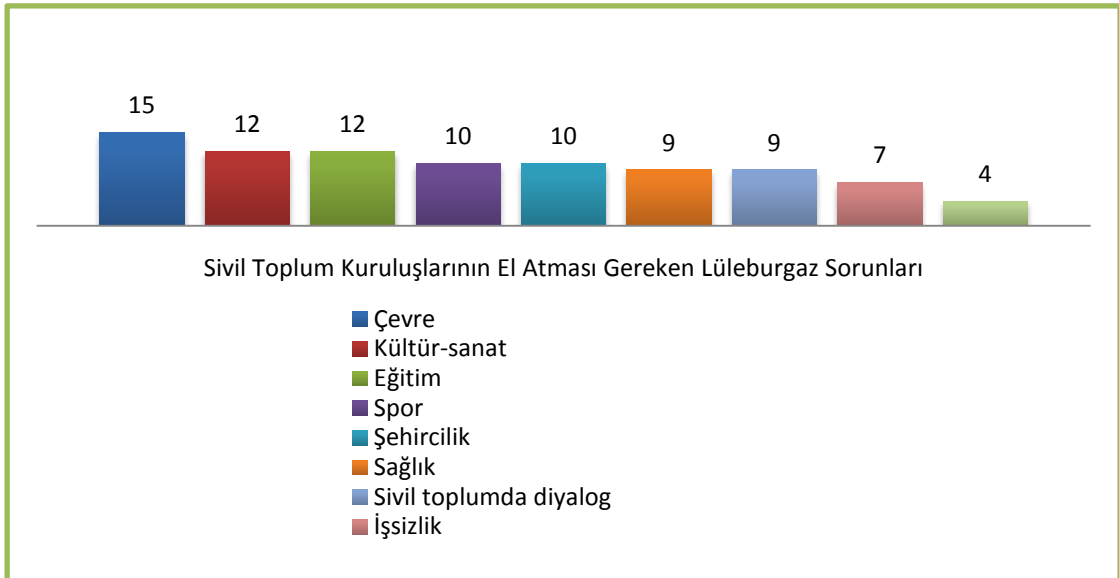
Şekil 10 Sivil toplum kuruluşlarına göre Lüleburgaz’ın Sorunları

Kentin kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri Lüleburgaz’ın en önemli sorununu başta hava kirliliği ve Ergene Havzası’nın kirliliği (Bu iki sorun 2002 yılında hazırlanan Lüleburgaz Kent Stratejisi Raporu’nda da öne çıkıyordu.) olmak üzere çevre sorunları olarak ifade ettiler.



Şekil 11 Sivil toplum kuruluşlarının tespit ettiği önemli Lüleburgaz Sorunları-2

Kentin sanayileşme ve göçe bağlı yapısal sorunları nedeniyle sorunun çözülemeyeceğine dair görüşler ifade edildiyse de hava kirliliğinin doğalgazın gelmesiyle sona ereceği ağırlıklı kabul gören bir görüş olarak ortaya çıktı. Hava kirliliğine yönelik endişenin Lüleburgaz Kent Stratejisi'nde ifade edilene kıyasla azaldığı; Ergene Havzası'ndaki kirliliğe ilişkin kaygılarınsa artarak devam ettiğini gözlemlendi. Şekil 12'de görüldüğü gibi, Ergene Havzası ile ilgili yapılacak etkinliklerin sivil toplum kuruluşlarının sorumlulukları içerisinde tanımlanması gerekliliği görüşmelerde özellikle vurgulandı. Çevre sorunları -başta Ergene olmak üzere- sivil toplumun öncelikli olarak el atması gereken alan olarak tanımlanırken bu alanda faaliyet gösteren tek bir yerel sivil toplum kuruluşunun olmadığı, çevre alanındaki çalışmaların bireysel çabalarla yürütülmekte olduğu görüldü.



Şekil 12 Sivil Toplumun El Atması Gereken Sorunlar

Çevre kirliliğinin doğrudan bir sonucu olarak gündeme getirilen sağlık sorunları da

görüşmeler boyunca değinilen diğeri bir ortak nokta. Sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri, hava, su ve toprak kirliliğinin besin zinciri yoluyla insanlara geçtiği ve kirlilikten kaynaklı hastalıklarda artışlar gözlemlendiğini vurguladı.

2002 yılında hazırlanan Lüleburgaz Kent Stratejisi'nde hızlı ve plansız sanayileşmenin Lüleburgaz'da tarımsal sorunlar başta olmak üzere çevre kirliliği ve alt yapı eksikliklerinin kaynak sorunu olarak ortaya çıktığı vurgulanıyordu. Görüşmelerde -rapora paralel olarak-plansız sanayileşmenin bu sorunların kaynağında ve başlı başına bir sorun olarak ortaya çıktığına dair görüşlerle karşılaşıldı; ancak, Kent Stratejisi'nden bugüne plansız sanayileşme ve getirdiği sorunlar konusunda endişelerin arttığı da görüldü. Kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşu yöneticileri, Lüleburgaz'ın geleceğini sanayileşmede görmeye birlikte, bu sürecin çevreye ve diğeri üretim alanlarına özellikle tarım ve hayvancılığa zarar vermeden/ket vurmadan planlı yaşanması gerektiğini vurguladı.



Şekil 13 Ergene Nehri'nden Kirlilik Manzaraları

Özellikle 1970'li yıllardan itibaren tekstil atölye ve fabrikalarının Çorlu-Lüleburgaz hattında yoğunlaştığına dikkat çeken Lüleburgazlılar aşırı su tüketen bir üretim faaliyeti olan tekstil sanayiinin yer altı sularının tükenmesine ve deşarj işlemi nedeniyle kirlenmesine neden olduğu görüşünü dile getirdi. (Prof Dr. Enver Turan'ın basına yaptığı açıklamada¹² ve TEMA'nın Ergene Havzası ile ilgili çalışmasında¹³ da havzadaki sanayi faaliyetlerinin, özellikle de tekstil sanayiinin çevre kirliliği yarattığı vurgulanarak tarımsal üretime zarar verildiği; kullanılan teknoloji ve hammaddelerin çevre ve sağlık sorunlarına yol açtığı ifade edilmekte.)

Su kirliliğinin yanı sıra dikkat çekilen diğeri bir çevre sorunu da Ergene Havzası'ndaki suyun tükenişi. Suyun tükenişi, küresel ve bölgesel bir dizi çevre sorununun yansımalarından biri aynı zamanda. Dünya'da su zengini olabilmek için yıllık su tüketimi miktarının en az 8.000-10.000 m³ arasında olması gerekiyor. Türkiye'de bu miktar 1430 m³ olarak hesaplanıyor. Üstelik su fakiri olma potansiyeli taşıyan Türkiye'nin 2030 yılında 80 milyona ulaşması tahmin ediliyor ve su tüketimi miktarının ortalama 1100 m³'e düşmesi bekleniyor¹⁴.

Son yıllarda, dünyada ve Türkiye'de su ve çevre konusundaki kampanya/projeler su kaynaklarının tükenme ve kirlenmesine dikkat çekiyor. Sanayileşme ve nüfus artışı sonucu çevreye duyarlı politikaların hem yerel hem de ulusal düzeyde uygulanamaması sonucu çevre kirliliğini ve kaynaklarını tükenişini getiriyor. Türkiye'de 1 atık su 8 litre tatlı suyun kirlenmesine neden oluyor. Sulak alanlara bırakılan atık suların %78'i endüstriyel atık sular, %99'u kanalizasyon sularından oluşuyor. Su fakiri Türkiye'de arıtma tesisine sahip

¹² http://basin.trakya.edu.tr/Haberler/2005/09_12_ergeneba.htm

¹³ <http://www.tema.org.tr/BizdenHaberler/Arsiv/2007/TrakyaninVeErgeneNehrininCozumuneYonelikBirBakis.pdf>

¹⁴ <http://www.wwf.org.tr/wwf-tuerkiye-hakkinda/ne-yapiyoruz/su-kaynaklari/>

işletmelerin oranı sadece %9. Arıtma tesisi olmayan sektörler sıralamasında organize sanayi bölgeleri %86'lık dilimle başı çekiyor. Bu oranı %84 ile kamu sektörü, %81 ile turistik tesisler izliyor¹⁵. Daha da kötüsü, kirlenen sular tarımsal sulamada kullanılıyor ve bu hem ürün çeşitliliğinin ve verimin azalmasına, hem de insan sağlığını tehdit etmesine neden oluyor.

Trakya, çevre kirliliği konusunda en çok zarar gören bölgelerden. 1990'larda yer altı sularının seviyesi 180 metre civarında iken bugün 450-500 metreye düşmüş durumda (Duran 2005). Tekstil sanayiinin yer altı sularını kullandığı ve bu suları da kirlettiği yerel basında çıkan haberlerden izlenebiliyor. Gelecek 10 yıl içinde nüfusunda patlama beklenen bir ilçe olan Lüleburgaz'ın su ve çevre kirliliğinden doğacak sorunlara şimdiden tedbirler oluşturması gerekiyor. Bu görevi üstlenen bir çalışma, Çevre ve Orman Bakanlığı ile Trakya Üniversitesi tarafından ortak yürütölmekte olan 'Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı'. Plan ile Ergene Havzası'nda kirliliğın önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması amaçlanıyor. Bütün bu çalışmalara katkı sunabilecek çevre sorunları odaklı bir sivil toplum kuruluşunun Lüleburgaz'da olmayışı ise düşündürücü.

ÖNERİ:

- **Başta doğal kaynakların korunması ve tarımsal kalkınma olmak üzere çeşitli çevre alanlarında faaliyet yürütecek sivil toplum kuruluşlarının ivedilikle kurulması gerekiyor. Bu kuruluşlarla yerel yönetim işbirliği yapmalı ve birlikte proje/uygulamalar geliştirmeli**
- **Kurulacak çevre kuruluşları çalışma ve etkinliklerinin toplumsal etkisini gözeten, bütüncül analizler yapabilme kabiliyetini devamlı geliştiren kuruluşlar olmalı.**
- **Kurulacak çevre kuruluşları, yerel, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları ile projeler/uygulamalar/bilgi alışverişleri/deneyim aktarımları gerçekleştirmeliler, ağ ve platformların üyesi olmalı.**

2. Tarımsal Kalkınma Sorunları

Araştırma ekibinin yaptığı görüşmelerde, çevre ve şehir plancılığı alanlarında faaliyet yürütecek sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra tarım ve hayvancılık alanlarına yönelik sivil toplum faaliyetlerine de ihtiyaç duyulduğu göröldü. Görüşölen kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşu yöneticileri, özellikle son 10 yıllık süreç içinde, tarımda destek alımlarının azalması ve giderek tamamen kalkması ile tarımın bitme noktasına geldiğini; tarımsal alanların sanayiye ve yerleşime açılmasının da bu nedenle kaçınılmaz hale geldiğini vurguladılar. Konunun uzmanları ise mevcut durumun yalnız destek alımlarının kalkmasından değil köylünün modern tarım teknolojileri ile buluşarak tarımsal verimlilik temelinde köylölük formundan çiftçilik formuna geçememesinden kaynaklandığı görüşünü ifade ederek alternatif ürün, modern teknoloji, verimlilik vb. kavramları etrafında faaliyet yürütecek kuruluşlara ihtiyaç olduğu düşüncesini dile getirdi.

3. Demografik yapıda ağırlığı olan kadınların sorunlarını analiz eden ve çözümler öneren sivil toplum kuruluşları yok denecek kadar az. Bu alandaki faaliyetler kişisel çabalarla yürüyor.

Lüleburgaz Kent Stratejisi Raporu'nun kadın sorunları ile ilgili bölümünde, kadınların

¹⁵ <http://www.wwf.org.tr/wwf-tuerkiye-hakkinda/ne-yapiyoruz/su-kaynaklari/>

sosyal hayatın sınırlılığında ve işsizlikten şikayetçi oldukları belirtiliyor. Bu çalışmada da kadın işsizliği çok defa vurgulandı. Daha çok kente göçle gelen kadınların istihdama katılımlarının düşük olduğuna; istihdam edilenlerinin de kötü koşullarda çalıştıklarına dikkat çekildi. Görüşmeciler, kentte yalnız işsiz ve göçmenlerin değil farklı sosyal katmanlardan kadınların farklı sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ifade ettiler. Buna rağmen, araştırma kapsamında görüşülen kuruluşlar arasında kadın sorunu/sorunları ekseninde faaliyet yürüten yapılara rastlanmadı. Kentte kadınlar tarafından kurulan ve kadın alanında faaliyet yürüttüğünü ifade eden kuruluşlar olduğu görüldü; ancak, bu kuruluşların faaliyetlerini kadın sorunlarına odaklanan bir yaklaşımla değil, hayırseverlik eksenli yürüttükleri gözlemlendi. Öte yandan, kadın sorunlarına odaklanan ve bu sorunlara çözüm üretmeye çalışan kadın kanaat önderlerinin kendi çabalarıyla özellikle istihdam alanında çalışmalar yürüttükleri de görülüyor. Bu kişilerin varlıkları aslında kadın sorunu konusunda belli bir potansiyel olduğuna işaret ediyor.

ÖNERİ:

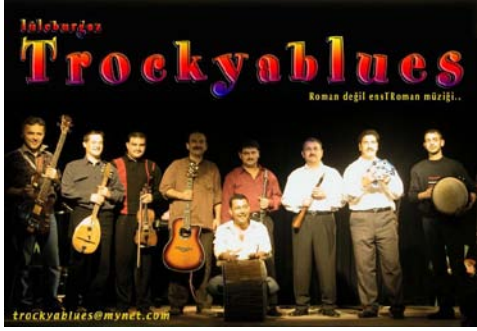
- **Kadın sorunlarına odaklanacak ve Yerel Yönetim, kamu kurumları, üniversiteler ve özel sektörle işbirliği yaparak bu sorunlara çözüm üretecek sivil toplum kuruluşlarına ihtiyaç var.**

4. Kültür, sanat ve spor faaliyetleri kişisel çabalarla yürütmesine rağmen Lüleburgaz Sivil Toplumunu açısından önemli fırsatlar yaratıyor.

Kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşu yöneticilerince, kentin yaşam kalitesinin yükseltilmesi yalnızca altyapı, kentleşme, göç, sanayileşme, çevre, sağlık ve sosyo-ekonomik sorunların çözülmesi ile ilişkilendirilmiyor; bütün bu sorunların çözülmesi süreciyle birlikte yürütmesi gereken ve en az onlar kadar önemsenen sosyal hayatın zenginleştirilmesi de talepler arasında. Araştırmada, özellikle kültür-sanat, dinlenme-eğlence ve spor faaliyetlerinin artması/zenginleşmesinin kentsel yaşam kalitesinin yükselmesinde altyapı sorunlarının çözülmesi kadar önemli görüldüğü gözlemlendi.

Yapılan görüşmelerde, Lüleburgaz'ın cazibe merkezi haline gelmesi için kentin sosyal hayatının zenginleşmesi gerektiği sıklıkla ifade edildi. Bu bağlamda, kentin, dört mevsim kültür sanat etkinliklerinin yapıldığı, tiyatro, sinema, müzik vb. alanlarda festivallerin düzenlendiği bir kültür sanat kenti olması Lüleburgazlıların beklentisi.

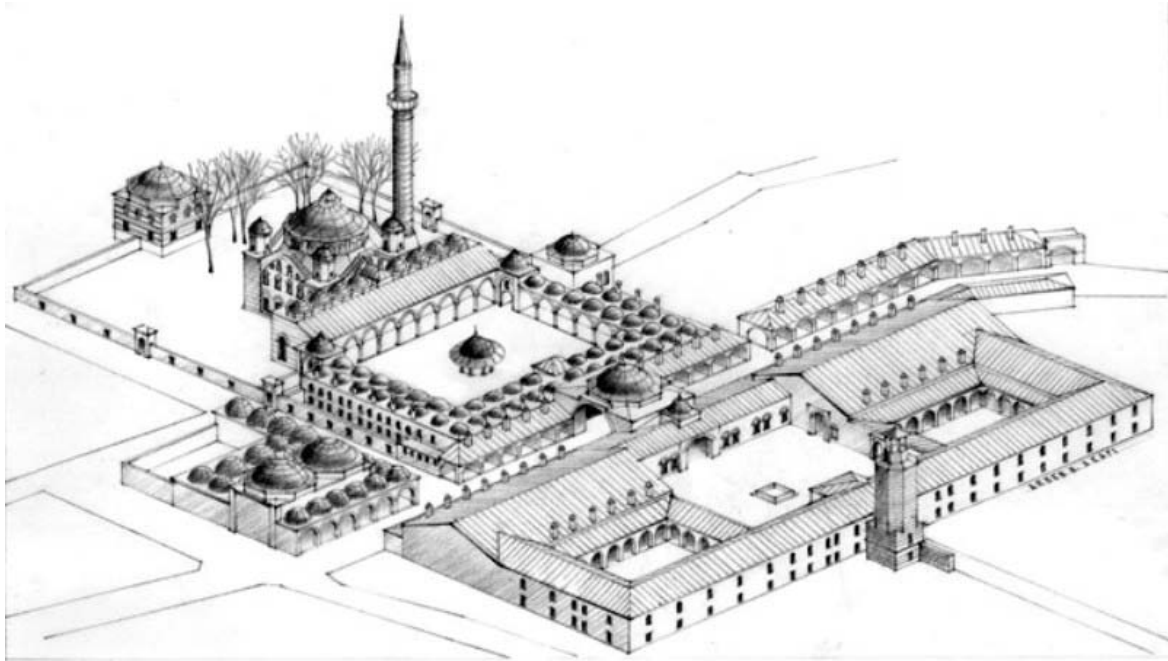
Görüşmelerde yöneltilen sorulardan “Lüleburgaz’da hangi sivil toplum kuruluşunun faaliyetlerini beğeniyorsunuz?” sorusuna en çok gelen yanıt, sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilmeyen faaliyetlerdi. Bu etkinlikler arasında öne çıkarılan Uçaneller Kuklaevi'nin etkinlikleri, ile müzik ve edebiyat alanında Trockya Blues Company Müzik topluluğu ve edebiyat dergisi Vesvesenin etkinlikleri oldu. Kentte kültür-sanat alanındaki etkinliklerin sivil toplum kuruluşlarının girişimlerinden daha çok kişisel çabalarla gerçekleştirildiği ve bu çabaların kurumsallaşması halinde ciddi bir potansiyel oluşturabileceği izlenimi not edilmeli.



Şekil 14 Lüleburgaz'ın iki önemli kültür-sanat fırsatı: Trockyablues ve Uçaneller Kukla Evi

ÖNERİ:

- Kültür sanat alanında faaliyet yürüten, tüzel kişilik kazanmamış yapıların kurumsallaşmaları sağlanmalı,
- Özellikle kukla ve müzik alanında ciddi birikimleri olan yapılar yerel yönetimce desteklenmeli.
- Lüleburgazlı Roman müzisyenlerin yetenekleri ile başta Trockyablues Company olmak üzere kentin diğer müzik çevrelerinin birikim ve deneyimlerinin birleşmesi kentin ve Trakya'nın kültür hayatı açısından önemli bir fırsat



Şekil 15 Lüleburgaz'ın Önemli Tarihi Eserlerinden Sokollu Camii

Görüşmelerde, kültür alanında kentsel kültürün/kimliğin/mirasın araştırılıp geliştirilmesine yönelik özellikle yerel tarih odaklı çalışmalara da dikkat çekildi. Orhan Suat ve Ali Arslan'ın bu alandaki bireysel çabalarından görüşmelerde övgü ve hayranlıkla söz edildi. Ancak, yerel tarih alanında bu bireysel çabaları aşan kurumsal faaliyetlere rastlanmadı. Lüleburgaz'ın Tarihi Eserlerini Koruma ve Onarma Derneği'nin kentin en önemli kültürel mirası olan Sokollu Camii ve Külliyesi'nin korunması ve geleceğe taşınması için önemli çalışmalar

yürüttüğü gözlemlendi; ancak dernekle yapılan görüşmelerde bürokrasinin faaliyetlerin yürütülmesinde önemli sorunlar yarattığı da belirtildi.

ÖNERİ:

- **Kültürel miras/tarih alanında çalışmalar yürüten ve kentin takdirini kazanan kişilerin inisiyatifiyle Lüleburgaz ve Trakya kültürünü bütün boyutlarıyla araştırarak, ulaştığı sonuçları somut ürünler olarak kamuoyuna sunacak bir sivil toplum kuruluşuna ihtiyaç var. Yerel Yönetim, bahsettiğimiz nitelikteki bu kuruluş ile işbirliği yaparak, Lüleburgaz'ın hem tarihsel zenginliklerinin sergilenmesine hem de kültürel etkinliklerin fazlalaşmasına destek olmalı.**

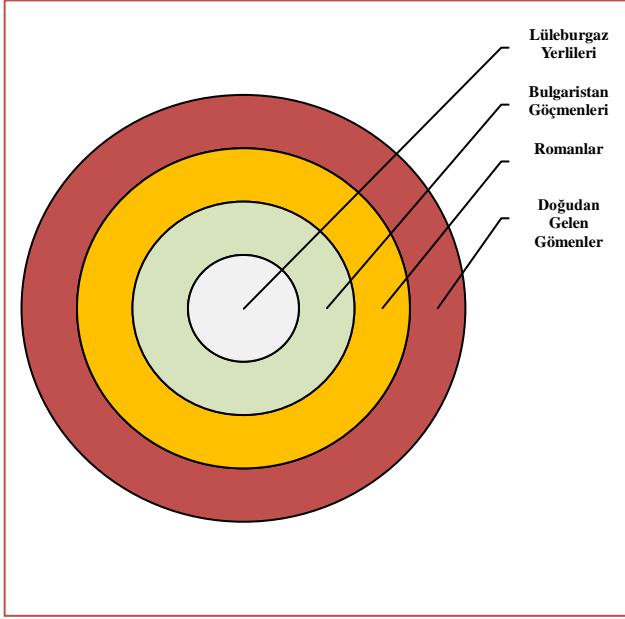
Sosyal hayatın zenginleşmesine yönelik önem verilen başka bir alan da spor. Görüşmelerde, sporun her yaş grubu tarafından yapılması gerekliliği vurgulandı. Bu bağlamda, görüşmeciler hem çocuklar hem de orta yaşlı yetişkinler için parkların sayısının artırılması ve parklarda fiziksel aktivitenin teşvik edilmesine yönelik sivil toplum faaliyetlerine ihtiyaç olduğunu belirttiler. Kentte spor alanında faaliyet yürüten spor kulübü ve derneklerin büyük bölümünün gerçek amaçlarından uzaklaşarak sporla ve sporcu kimliği ile bağdaşmayacak şekilde sigara dumanına ve alkole boğulmuş lokal derneğine dönüştüğünü gözlemlendi. Lokal dernekler dışındaki sivil toplum kuruluşlarına bakıldığında, avcılık-atıcılık bir kenara bırakıldığında neredeyse tüm kulüplerin futbol alanında faaliyet gösterdiklerini ve faaliyetlerini daha çok gençler ve çocuklara yönelik tasarladıkları görüldü.

ÖNERİ:

- **Tüm yaş gruplarına yönelik olarak değişik branşlarda faaliyet gösterecek, sporu gündelik hayatın bir parçası haline getirerek pratikte uygulanmasını sağlayacak sivil toplum kuruluşlarına ihtiyaç var.**

5. Göçe Bağlı Kentsel Gerilimden Kaynaklanan Sorunlar sivil toplumda da yansıyor. Lüleburgaz'ın kültürel çeşitliliği hem bir fırsat hem de bir tehdit olarak yaşanıyor.

Lüleburgaz Kent Stratejisi Raporu'na göre, Lüleburgaz nüfusunun %60'ı göçmenlerden (Bulgaristan göçmenleri, Romanlar, işgücü talebiyle gelen doğulu kalifiye ve yarı kalifiye iş gücü) oluşuyor. Aynı raporda, bu grupların "göçmenlikleri" ile ilgili algının kentin farklı grupları ekleme potansiyeli ile beraber analiz edildiği görülüyor. Bu analize göre, Lüleburgaz'daki farklı grupların birbirleri ile ilgili ötekilik algıları bir grubun kente kalış süresi ile değil; kentin içerisinde bu grupların aralarında kurduğu ilişki ile açıklanıyor. Lüleburgaz kentinde yaşayan göçmenlerin birbirleri ile kurdukları ilişkiler ve birbirleri hakkındaki algıları, bu grupların kurdukları ve bir araya geldikleri hemşehri nitelikli faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarında da ortaya çıkıyor. Başka bir deyişle, Lüleburgaz'ın hemşehri nitelikli sivil hayatını yönlendiren unsurlardan bir tanesi de kentteki göçmen nüfusun birbirine yönelik algısı olmakla Lüleburgaz'ın göç kaynaklı nüfusunun ufak bir uzayını oluşturuyor. Bu durum, birazdan da değineceğimiz gibi hem bir potansiyel hem de bir tehdit unsur olarak sivil toplum hayatını etkiliyor.



Şekil 16 Lüleburgaz'ın Kültürel Çeşitlilik Halkaları

Bulgaristan doğumlu olup, yıllara yayılmış göç dalgaları ve son olarak 1989 sonrası büyük dalga ile Burgaz'a göç edenlerin nüfusu oldukça kabarık. Lüleburgaz yerlilerinin Bulgaristan göçmenlerine yönelik algılarının genellikle olumlu olduğu gözlemlendi. Bu olumlu algı, Bulgaristan'da alınan kaliteli eğitim ve sahip oldukları alışkanlıkları çalışkanlıkları ile birleştirerek kent hayatında belirleyici bir yer edinmelerinin bir sonucu. Kente göçle gelen unsurlar arasında en eğitilmiş/kalifiye kesim olmalarının yanı sıra Bulgaristan'da edindikleri değerlerin ve kültürün “yerlilerin” ilerici, demokratik, çağdaş olarak tanımladıkları değerlerle örtüşmesi, Bulgaristan göçmenlerinin topluluk olarak

it kültürel dokusu ile en uyumlu grup olmalarını kolaylaştırmış. Burgazlı Bulgaristan göçmeni Türkler'in bir ayağı coğrafi yakınlık, ulaşım imkanlarının kolaylığı ve kazandıkları çifte vatandaşlık hakkı ile doğup büyüdüğü ekonomik, sosyal ve kültürel bağlarını sürdürdükleri Bulgaristan'da. Bu özellikleri nedeniyle, kentin sivil toplum alanında faal olan/olmaları beklenen gruplarından. Bu grup, kentteki sivil toplum kuruluşlarının hemen hepsinde etkinlik yürütürken doğrudan kendilerine yönelik dernek çatıları da oluşturmuşlar: Göçmenlere Yardım Derneği Lüleburgaz Şubesi köklü bir göçmen derneği ancak zaman içinde lokal derneğine dönüşen bir yapı. Bal-Göç Trakya Balkan Yarımadası Göçmenleri Derneği, kurumsal yapısını oluşturmuş, etkinlikler gerçekleştiren üyelerini ve hedef kitlesini etkinliklere katabilen bir yapı olarak kentte gelişmeye açık nadir Sivil Toplum Kuruluşları'ndan.

Bulgaristan göçmenleri ve dernekleri kurumsallaşmalarını tamamlamaları ve Yerel Yönetimce desteklenmeleri halinde Lüleburgaz-Trakya-Türkiye/Bulgaristan-AB ilişkilerinin gelişmesine ciddi katkılar sunabilir.

Kente göçle gelen unsurlar arasında nüfusları ve kent hayatındaki etkileri bakımından Romanlar bir diğer önemli topluluk. En eski kentli ile neredeyse aynı zamanda kente gelmiş olmalarına rağmen "yerli" sayılmıyorlar ancak Doğu'dan gelenler kadar da dışsal görülüyorlar. Eğitim düzeyleri düşük, meslek sahibi ol(a)mayan en iyi ihtimalle güvencesiz gününbirlik işlerde çalışan ve sürekli işsizlikle karşı karşıya kalan topluluk üyeleri için sigortalı bir işe girmek ve çalışmak neredeyse bir hayal.

Lüleburgaz'ın Gündoğu mahallesinde son 3-5 senede kurulan ve aynı meydana bakan 4 Roman Derneği bulunuyor Bu derneklerden Lüleburgaz Çalgıcılar ve Roman Halk Dansları Kültür Yardımlaşma, Dayanışma Derneği, Batı Trakya Romanları Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Lüleburgaz Müzisyenler Derneği yöneticileri ile yapılan görüşmelerde, Romanların istihdamdan dışlandığına yönelik güçlü bir algının Romanlar arasında yaygın olduğu gözlemlendi. Bununla birlikte, hem yerliler hem de Romanlar tarafından, Romanların düzenli işlerde çalışmamalarının kültürel ve sosyal Roman değerlerinin bir sonucu olarak algılandığı da tespit edildi. Yine de, Roman Halk Dansları Kültür Yardımlaşma, Dayanışma Derneği yöneticileri, Romanların genel olarak dünyada ve özelde Lüleburgaz'da müzikle iştiğal etmeleri nedeniyle düzenli işlerin Roman halk dansları ve müziği gibi alanlarda yaratılmasının istihdam sorununu çözebilecek bir alternatif olduğunu ifade ettiler. Nedeninin Romanların genel olarak ve özelde Lüleburgaz'da müzik ile iştiğal etmeleri. Müzisyenlik mesleğindeki

yoğunlaşma, sivil toplum kuruluşlarına da yansımış durumda. Kurulan dernekler çoğunlukla Roman müziği ve dansını tanıtmak, icra etmek gibi faaliyetlere odaklanıyor.

Lüleburgaz'daki diğer sivil toplum kuruluşları gibi, Roman dernekleri de kurumsallaşmanın getirdiği işbirliği eksikliğini yaşıyor. Roman sivil hayatı parçalanmış bir görüntü çiziyor. Kurumsal zaafiyetlerin aşılması halinde Roman toplumu/dernekleri özellikle müzikte (kentlin bu alanda faaliyet yürüten diğer odaklarıyla da bütünleşerek) önemli atılımlar gerçekleştirme ve Lüleburgaz'ı Balkanların ve Akdeniz'in Roman müzik merkezi haline getirme potansiyeli taşıyor. Mahalleden yetişen ünlü klarnetçi Ahmet Özden gibi sanatçılar bu potansiyeli kişiliklerinde somutluyor.

Bulgaristan göçmenleri ve Romanlar kadar olmasa da kente göçle/sonradan gelen gerek nüfusları gerekse sosyal özellikle de ekonomik alandaki faaliyetleri ile kentsel hayatta önemli etkileri olan Orta, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan hemşehri toplulukları da bulunuyor. Yerliler bu kesimlere Bulgar göçmenleri ve Romanlarla karşılaştırıldığında daha mesafeli duruyorlar. Bunda etkili olan politik tercihlerinin (sağ, muhafazakar,) ve yaşam biçimlerinin (muhafazakar ve dindar) geleneksel Trakya politik tercihlerinden (sol, Atatürkçü, çağdaş, laik) ve yaşam tarzından (ilerici- laik) farklı olduğu algısı. Görüşmelerde, bu hemşehri gruplarının yaşam tarzları ve politik tercihlerinin Trakya'nın sosyal dokusu ile uyuşmadığı hatta bozucu etkilerinin olduğu algısı kuvvetle ortaya çıktı. Özellikle Lüleburgaz yerlileri, sermayenin el değiştirdiğini ve yerlilerden sonradan gelenlere (özellikle Konyalılara/Malatyalılara) geçtiğini vurguladılar. Bu algının, aynı alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının birbirleriyle temasını ve işbirliğini engellediği de bir tür 'yabancı' algısının, iş dünyasında ve sivil toplum hayatında ayrıştırıcı etkilerinin olduğu gözlemlendi.

Bu etkiler, kendisini bugün için Romanlar/Bulgaristan göçmenleri/Malatyalılar/Konyalılar/Karadenizliler/Doğulular ve diğer göçmen topluluklarının kendi aralarında ve yerlilerle somut gerilimler olarak ortaya koymasa da orta ve uzun vadede kentsel gerilimlere neden olabilme potansiyeli taşıyor. En azından göçmen topluluklarının kendi aralarında ve yerlilerle ciddi temassızlıkları var. Görüşmelerden çıkan en önemli sonuç hemşehri toplulukları arasında sosyal ve kültürel alışverişi sağlayacak ve ortak bir kent kültürü içerisinde bütünleşmeyi hedefleyecek sivil toplum faaliyetlerine ihtiyaç olduğu. Bu faaliyetlerin odağında yer alacak hemşehri dernekleri, yardımlaşma/dayanışma odaklı kuruluşlardan sonra en çok üyeye sahip yapılar; hemşehrilik bağlarıyla daha da çok üyeye ulaşmaları mümkün. Ancak, kurumsal kapasitelerinin bu avantajlarını değerlendiremeyecek kadar da düşük olması da bir başka olgu. Yerel Yönetim'in bu dernekleri desteklemesi ve yukarıda anahatları ile vurgulanan hemşehri toplulukları arasında kaynaşmayı sağlayacak etkinliklerin başlatıcısı olması olumlu sonuçlar doğurabilir.

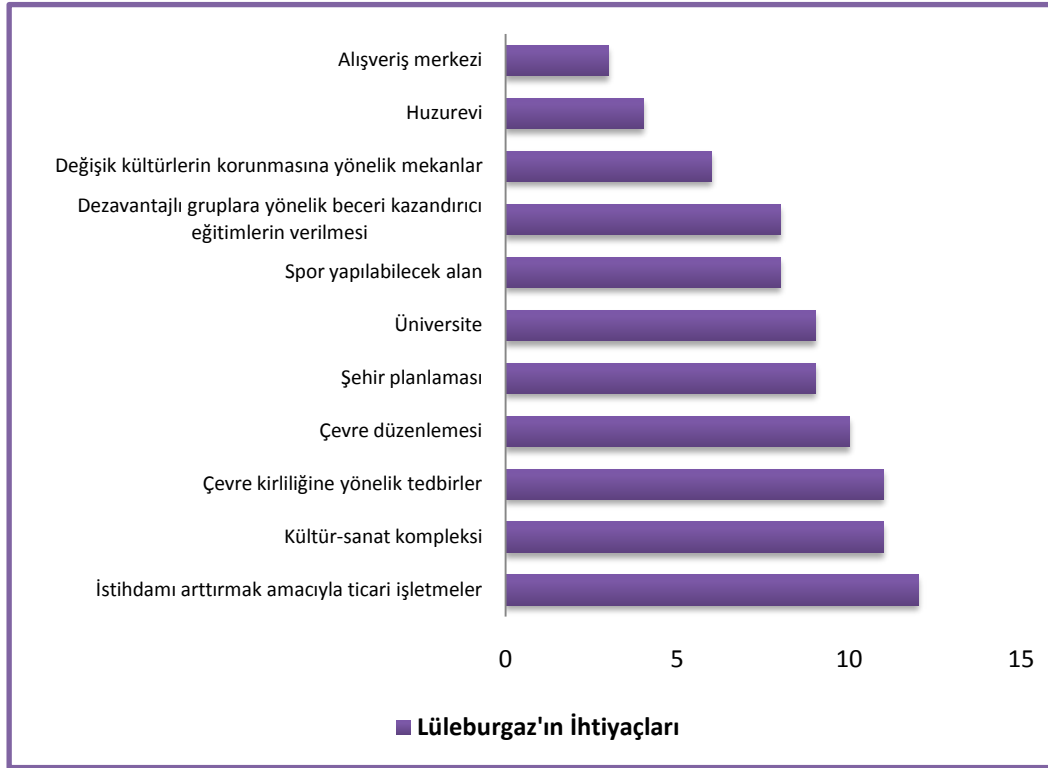
ÖNERİ:

- **Hemşehri dernekleri hem tehdit hem de potansiyeller barındırıyor. Yerel yönetim ve kanaat önderleri mevcut potansiyellerin ortaya çıkması için gereken ilişkilerin geliştirilmesinde öncü rol üstlenmeli.**

6. Gençlerin sorunlarına odaklanan bir sivil toplum kuruluşu yok.

Sosyo-ekonomik alana ilişkin ifade edilen bir başka önemli sorun, gelecek kaygısı (özellikle gençler için) ve buna bağlı olarak işsizlik. Gençlerin geleceğine yönelik kaygı, Lüleburgaz Kent Stratejisi Raporu'nda da belirtilen bir durum. Görüşmelerde, gençlerin işsizlik sorunu iş bulamamaktan çok iş bulacak niteliklere/özelliklere sahip ol(a)mamak ya da iş beğenmemek olarak tarif ediliyor. Burgaz ve çevresindeki yoğun sanayileşmenin istihdam olanakları yarattığı ancak gençlerin bu işlerde çalışacak kalifiye/yetişmiş eleman niteliği taşımadığı vurgulanıyor. Lüleburgaz Kent Stratejisi Raporu'nda gelecek kaygısı ve gençlerin

işsizlik sorununa çözüm olarak üniversite kurulması öneriliyordu. Araştırmada, üniversite ihtiyacı ile birlikte mesleki bilgi ve beceri kazandırmaya yönelik sivil toplum faaliyetlerine ihtiyaç duyulduğu tespit edildi.



Şekil 17 Lüleburgaz'ın İhtiyaçları

Görüşmelerde, işsiz gençlerin kültür, sanat, spor vb. faaliyetleri yürütecek yapıların gerekliliğinden de bahsedildi. Lüleburgaz nüfusunun eğitilmiş-nitelikli, yarı-nitelikli, eğitimsiz ve niteliksiz iş gücü olarak 19-35 yaş grubunda yoğunlaştığı göz önünde bulundurulduğunda gençlik, sivil toplumun ele alması gereken önemli hedef gruplardan biri olarak öne çıktı.

ÖNERİ:

- Sivil toplum kuruluşları genç üye ve yöneticilerle yapılarını zenginleştirmeli
- Yerel Yönetim ile beraber sivil toplum kuruluşları gençler için kültür, sanat, spor, kalkınma ve gençliğin sorunları alanlarında politikalar ve projeler üreten cazibe merkezleri olmalı
- Gençlik eksenli proje ve politikalar oluşturulurken, Bulgaristan ve Yunanistan başta olmak üzere AB ülkelerine coğrafi ve kültürel yakınlık avantajı değerlendirmeli

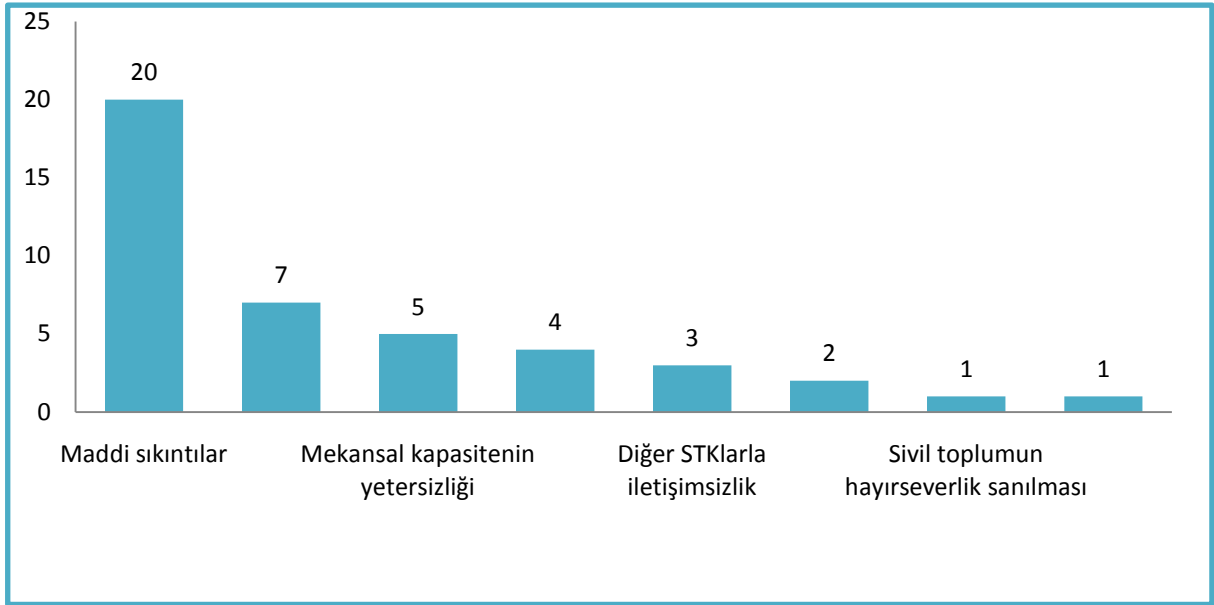
7. Çalışma Yaşamında hem işsizlik hem de çalışma koşullarındaki yetersizlikler dikkat çekiyor.

Kentte, işçi kuruluşları ve STK'lar, çalışma hayatı ile ilgili sorunların olduğuna dikkat çekti. Görüşmelerde, Çorlu, Ulaş, Büyükkarıştıran, Lüleburgaz ekseninde bulunan tekstil ağırlıklı işletmelerde binlerce insanın, sosyal güvenlik şemsiyesi dışında, uluslararası standartların altında koşullarda çalıştığı ifade edildi. Ekonomik ve sosyal güvencesizliğin yanı sıra işçi sağlığı ile ilgili de ciddi sorunların yaşandığı, bazı işletmelerin üretim için açılan

artezyen kuyularından sağlanan suyu içme ve kullanma suyu olarak işçilere vermesi nedeniyle karın ağrısı, ishal ve mide bulantısı gibi rahatsızlıkların yaşandığı vurgulandı. Lüleburgaz’da işçi sağlığı ve çalışma yaşamı ile ilgili sorunları dile getiren tekstil alanındaki iş ve işçi sorunlarına odaklanan ve çözüm önerileri getirmeyi amaçlayan bir sivil toplum kuruluşu bulunuyor. Yapılan görüşmeler ve gözlemlerde, yeni kurulan Lüleburgaz Tekstil İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği’nin, kamuoyunda sempati ile karşılandığı gözlemlendi.

BÖLÜM 3: LÜLEBURGAZ SİVİL TOPLUMUNUN SORUNLARI

1. Ekonomik Sorunlar



Şekil 18 Lüleburgaz’daki Sivil Toplum Kuruluşlarının Sorunları

Görüşülen 51 sivil toplum kuruluşuna göre, kuruluşların yaşadığı en önemli sorun maddi sıkıntılar. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) “Türkiye’de Hayırseverlik ve Sivil Toplum Araştırmaları” raporunda¹⁶, Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarının en önemli gelirlerinden birinin dernek ve vakıflara yapılan bağışlar olduğunu belirtiyor; ancak, vatandaşların genellikle doğrudan kişilere yardım eğiliminin STK’lara bağış yapmasından daha güçlü olması nedeniyle, devletin de bu alandan çekilmesi ile AB hibe fonlarının STK’ların en önemli maddi kaynağı haline geldiğini de vurguluyor. Bu çalışmada da , Lüleburgaz sivil toplumunun genellikle şahısların ama daha çok başkan ve diğer önde gelen üyelerin yaptığı bağışlar/borçlanmalarla yaşayabildikleri görüldü. Bu durum, üyelerin tüketici olmalarına neden oluyor ve stratejik plan yapmalarını engelliyor. AB fonları sürdürülebilirlik kriterine önem verdiği için mali açıdan daha uzun vadeli planlamaların yapılmasını teşvik ediyor. Bu nedenle, maddi sıkıntıları çözen bir unsur olarak AB hibe fonları bu raporda geliştirilmesi tavsiye edilen potansiyel kuruluşlara potansiyellerini ortaya çıkarabilecekleri olanakları sunuyor.

Türkiye’de 2007-2013 döneminde, AB’nin aday ülkelere yönelik “Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı” programı kapsamında STK’lar beş program altında hibe yararlanıcıları

¹⁶<http://www.tusev.org.tr/userfiles/image/TUSEV%20Sivil%20Toplum%20ve%20Hayirseverlik%20Arastirmalari%202004-2006%20Arastirma%20Bulgulari%20ve%20Cozum%20Onerileri.pdf>

kapsamına alındılar:

- (1) Kurumsal gelişim,
- (2) sınır ötesi işbirliği,
- (3) bölgesel kalkınma,
- (4) insan kaynaklarını geliştirme,
- (5) kırsal kalkınma.¹⁷

Şubat 2008’de Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda yapılan bir bilgilendirmeye göre, 2002-2005 yılları arasında, 12 AB hibe programında, 168 dernek, 105 vakıf ve 63 kooperatif projesi desteklendi.¹⁸ İçişleri Bakanlığı’nın 2007 başında yayımladığı bir rapor göre ise, 2004-2006 arasında AB yardımları da dahil olmak üzere yurtdışından mali destek alan 118 vakıf ve 191 dernek bulunuyor.¹⁹ 2000’li yıllarda Dünya Bankası’nın Türkiye’de geliştirdiği iki program altında STK’lara mali yardım yapılmakta:

- (1) Gençliğin Gelişimi ve Sosyal Katılım - Japon Sosyal Kalkınma Fonu,
- (2) Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynaklar Yönetimi GEF Projesi.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu da, Türkiye’de STK’ların proje teklifleri verebileceği 3 alanda, AB’den daha uzun bir süredir (1990’ların başından itibaren) kaynak sağlıyor.

Kaynak sağladığı alanlar:

- (1) demokratik yönetişimin sağlanması için kapasite geliştirme,
- (2) yoksulluğun azaltılması için çaba gösterilmesi,
- (3) çevre ve sürdürülebilir kalkınma²⁰.

STK’ların proje faaliyetlerine finansman sağlayan bir başka kategori, yabancı vakıf ve uluslararası kuruluşlar. Bunlar arasında, Türkiye ofisi üzerinden 2004’ten bu yana 100’e yakın çevre projesine destek veren Bölgesel Çevre Merkezi;²¹ 2001-2008 arasında 119 projeye hibe yardımı yapan Açık Toplum Enstitüsü;²² Küresel Mirası Koruma Vakfı;²³ Dünya Anıtlar Vakfı;²⁴ Heinrich-Böll Vakfı;²⁵ Friedrich Ebert Vakfı;²⁶ Konrad-Adanauer Vakfı;²⁷ Alman Marshall Fonu²⁸ gibi kuruluşlar sayılabilir.

Türkiye’deki STK’ların projelerini destekleyen yurtdışı yardım kaynaklarında sonuncu kategoriyi, yabancı ülkelerin büyükelçilikleri oluşturmaktadır. Başta ABD, İngiltere, Hollanda, Danimarka, Almanya ve Japonya büyükelçilikleri olmak üzere, bazı ülkelerin Türkiye’deki temsilcilikleri, kültür, gençlik konularında, sivil toplum diyalogu alanında veya dezavantajlı kesimlere yönelik çalışmalarda STK’ların projelerine destek vermektedirler.

2. Sivil Toplum Kuruluşlarının Hedef Gruplarıyla İlişkileri Zayıf.

Yaşama Dair Vakıf’ın 2005 yılında hazırladığı raporun Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarının hedef gruplarına etkisinin değerlendirildiği bölümünde, sivil toplum kuruluşlarının hedef gruplarını dönüştürerek sorunların çözümlerinde taşıyıcı/itici roller

¹⁷ “Uluslar Arası Fonlar İçin Proje Hazırlama Esasları”, Şubat 2008, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı sunuşu, http://www.kultur.gov.tr/EN/dosyagoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=224665&DOSYASIM=KULTUR_BAK.PCM.ppt

¹⁸ “Uluslar Arası Fonlar İçin Proje Hazırlama Esasları”, slayt 75 ve 76.

¹⁹ “Sivil topluma 44 milyon YTL dış destek”, *Radikal*, 10 Ocak 2007.

²⁰ <http://www.gefsgp.net/v1/?cat=projects>

²¹ <http://www.rec.org.tr>

²² http://www.osiaf.org.tr/router.php?sayfa_id=003

²³ <http://globalheritagefund.org>

²⁴ <http://www.wmf.org>

²⁵ <http://www.boell-tr.org>

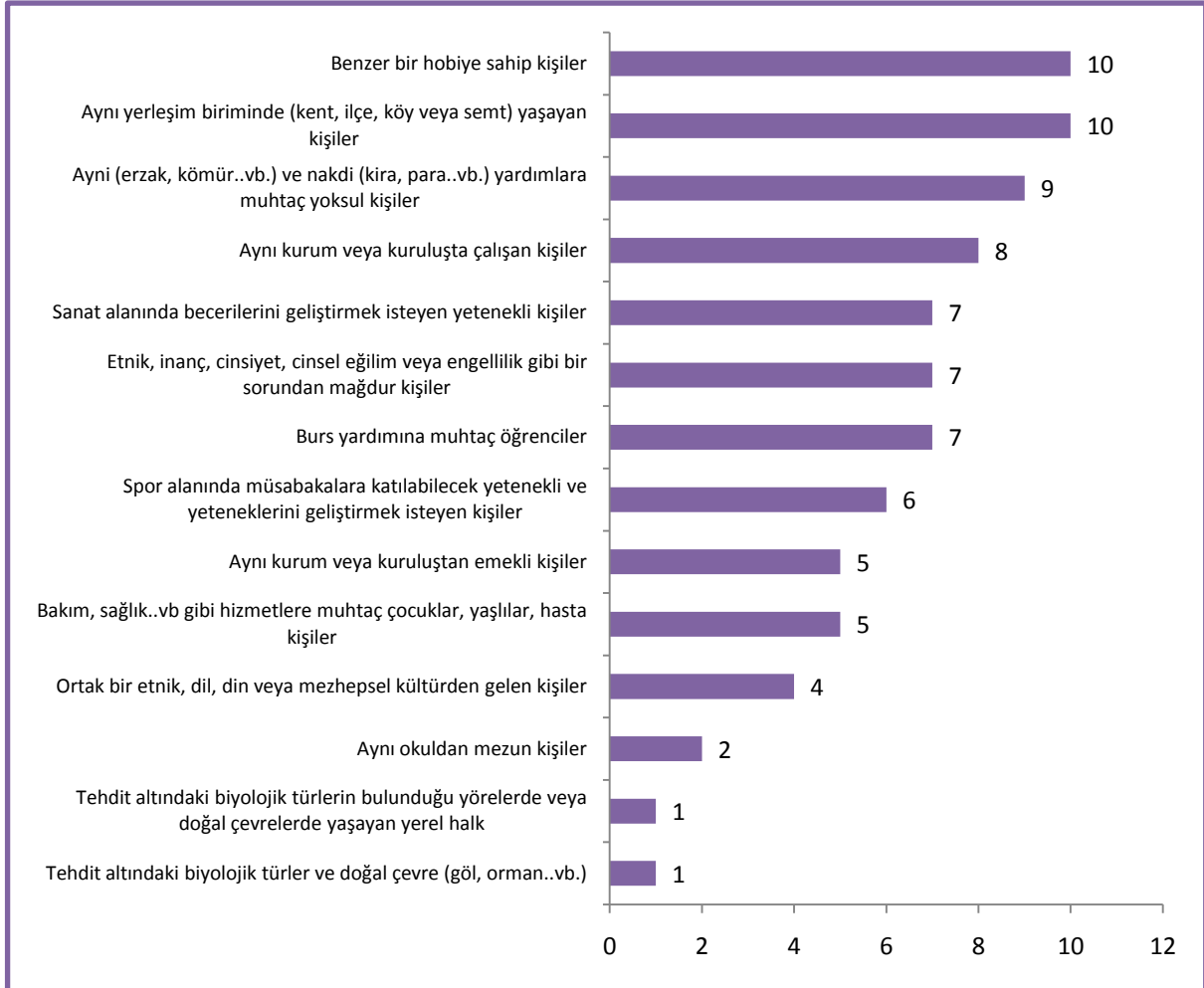
²⁶ <http://www.festr.org/tr/>

²⁷ http://www.kas.de/proj/home/home/44/12/about_us-1/index.html

²⁸ <http://www.gmfus.org/about/office.cfm?city=ankara>

üstlenmeleri konusunda yetersiz kaldıkları vurgulamıştı.

Hedef gruplarla ilişkideki sorunların unsurlarından biri olan kısa vadeli çözümler üretmek ve hedef gruplarla ilgili uzun vadeli stratejiler geliştirememek, Lüleburgaz'da da yaşanan bir sivil toplum hali. Görüşme yapılan 51 sivil toplum kuruluşunun en çok yardımlara muhtaç kişilere ve burs yardımı isteyen öğrencilere yönelik faaliyetler gerçekleştirmeyi hedefledikleri belirlendi.



Şekil 19 Lüleburgaz'daki Sivil Toplum Kuruluşlarının Hedef Grupları

Yardımlaşma/dayanışma ve hayırseverlik eksenli bu tür faaliyetler, örneğin aynı/nakdi yardım alan muhtaç kişiler göz önünde bulundurulduğunda, yoksullukla mücadelede geliştirilebilecek daha uzun vadeli çözümler (meslek okulları, eğitimler, girişimcilik.vb) yerine kısa vadeli, gündelik ve sadece o anki sorunu çözen bir perspektifle gerçekleştirildiği gözleniyor. Öğrencilerin burs yardımı almak için başvurmaları ise, aslında sıklıkla görüşmelerde ifade edilen Lüleburgaz'ın üniversite ihtiyacının karşılanmayıp, yerine uzağa giderek okumak ve burs almak durumunda kalan öğrencilerin sorunlarını kısa vadeli çözen bir yaklaşım.

2007 yılı içinde Lüleburgaz'da kayıtlı olarak gerçekleşen bütün yardımların toplam bedeli yaklaşık 193.759 ytl. Bu yardımlar, sadece muhtaç kişilere değil, aynı yerleşim biriminde yaşayan hemşehri topluluklarının da birbirilerine yaptıkları yardımları da kapsıyor. Bu yardımlarla birçok mikro düzeyde proje gerçekleştirilerek, yoksullukla mücadelede daha sürdürülebilir ve uzun vadeli stratejiler üretilebilirdi.

YADA'nın 2005-2007 yılında hazırladığı STK raporunda, hedef gruplarla ilişki

düzeyinde yaşanan diğer bir sorun olarak işaret ettiği odak da toplumun ilgisizliği ve kurumsal tanıtım yapamama sorunu. Bu sorun, kuruluşlar birer merkez olarak düşünülürse, çevresi ile kurduğu ilişkilerdeki dönüştürücülüğün zayıf olması olarak açıklanabilir. Görüşülen 51 kuruluş yöneticisi, 23 defa sosyalleşme amacıyla ilişki kurdukları bir hedef grup tanımlı yaptı. Bu kuruluşlar, hedef gruplarına yönelik hobi, sanat ve spor gibi faaliyetler yaparak, sosyalleşmelerini ve yeteneklerini geliştirmelerini hedefliyor. Araştırma ekibinin gözlemleri, spor dışındaki hobi ve sanat eksenli faaliyetlerin diğer kuruluşlar ve görüşme yapılan kanaat önderleri tarafından bilinmediğini veya önemsenmediğini gösteriyor. Kuruluşlara yöneltilen “En çok beğendiğiniz sivil toplum kuruluşu faaliyeti hangisidir?” sorusuna gelen yanıtlar ağırlıklı olarak bir sivil toplum kuruluşu tarafından yapılmayan Kuklaevi gösterileri oldu. Bu gösterilerin, bir sivil toplum kuruluşu gerçekleştirilmesinde de bir sivil toplum faaliyeti olarak görülmesinin en önemli nedeni, hedef gruplara sunulan dönüştürücü etkisi. Bu dönüştürücü etkiyi, faaliyetin toplumun diğer kesimleri ile daha fazla ilişki kurmasında ve toplum tarafından ön yargılarla karşılanmamasında görmekteyiz. Yine, Köy Enstitüsü mezunlarının mandolin grubu da benzer bir misyon edindiği için çok defa beğenilen bir sivil toplum faaliyeti olarak ifade edildi.

Bu tür faaliyetlerin beğenilmesinin arkasında yatan asıl önemli neden ise, sorun odaklı bir çerçevede içinde sosyalleşme faaliyetleri yapmaları ve etkinliklerin belli bir vizyon ve misyon yüklenmeleri. Görüşme yapılan 51 sivil toplum kuruluşu, görüşmeler sırasında yalnızca 7 defa sorunları olan bir hedef gruba yönelik sivil toplum faaliyeti gerçekleştirdiğini belirtti. Bu durum, sosyalleşme etkinliklerinde bile belli bir vizyon ve misyon yüklenerek, belli hedef grupları dönüştürücü ve dışarıya da bu etkisini yayan kuruluş-hedef grup ilişkilerinin gerekliliğini gösteriyor.

En çok ifade edilen diğer bir hedef grup tanımlı ise, emekli veya aynı kuruluşta çalışan üyelerdir. Bu hedef gruplara hizmet eden sivil toplum kuruluşları neredeyse hiç bilinmemekte. Faaliyetleri, görüşmelerde neredeyse hiç dile getirilmedi. Dolayısıyla, bu hedef gruplara etkinlikler düzenleyen grupların toplumla arasındaki ilişkinin çok zayıf olduğu söylenebilir. Bu grupların bir kısmını daha önce bahsedilen ve sivil toplum olarak görülmeyen mesleki kuruluşlar oluşturmaktadır. Bu kuruluşların toplumu dönüştürme potansiyelleri, ancak kendi üyeleri dışındaki sorun alanlarına eğilmeleri ve dışarıdaki gruplara yönelik etkinlikler gerçekleştirmeleri ile mümkün olabilir. Bu etki, ancak kendi mesleklerindeki bilgiyi bu kuruluşlara aktararak, kuruluş üzerinden hedef gruplara dağılması veya uzmanlık bilgilerinin uygulamalara dönüştürülecek koşullarla beslenmesi halinde geliştirilebilecek bir unsur.

Sivil toplum kuruluşlarının yaşadığı sorunlardan biri de üyelerin ilgisizliği olarak ortaya çıktı. Bu sorun, kuruluşların hedef grupları ile kurdukları ilişkinin zayıflığının bir göstergesi. Başka bir deyişle, kuruluşların kendilerini sorun odaklı alanlarda, öncelikle de kendi üyelerinin sorun yaşadıkları alanlarda yeniden kurmaları gerekiyor.

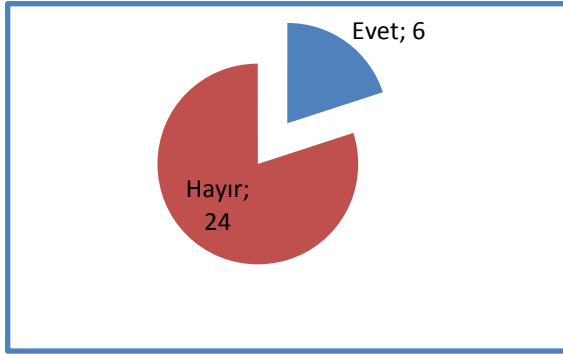
Kapasite artırımı ise, diğer sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin itici gücü ile mümkün görünüyor. Mekansal kapasitenin artırılarak, sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerini halka ve diğer kuruluşlara açık ve erişilebilir mekanlarda yapabilmeleri sağlanmalı. Bu konuda Yerel Yönetim, etkinliklere erişilebilir ve düzenli yerlerde yapılması konusunda katkı sağlayabilir.

3. Lüleburgaz Sivil Toplum Kuruluşlarının Diğer Sivil Toplum Kuruluşları ile İlişkileri Zayıf

Görüşmelerde değinilen başka bir sorun da diğer sivil toplum kuruluşları ile iletişimsizlik. Mekansal temas dışında, Türkiye’deki sivil toplumun iletişim için başvurduğu yöntemler arasında süreli yayın çıkarmak ve internet siteleri kurmak öne çıkıyor. Lüleburgaz’da her iki yönetime de çok fazla başvurulmadığı gözleniyor. Bunun altında, maddi

yetersizlikler ve siteleri/sürelili yayınları devamlı olarak güncelleyecek veya hazırlayacak kadroların bulunmama durumu not edilmeli. Lüleburgaz'daki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri yoğunlukla yerel gazeteler tarafından duyuruluyor. Ancak burada da sorun, detaylı bilgi almak isteyen kişilerin yapılan kısa haberlerle tatmin olmaması. Bu bağlamda, iletişimi arttırmak üzere, internet ortamında bir sivil toplum portalının kurulması işbirliklerinin ve sivil toplumun yaptığı faaliyetlerin bilgilerinin yaygınlaşması ve paylaşılmasında etkili bir unsur olarak kullanılabilir. Bu konuda, Yerel Yönetim gerekirse özel sektör ve diğer sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak yerel bir portalın kurulmasına öncülük edebilir.

4. Yurt dışındaki Sivil Toplum Kuruluşları ile İşbirlikleri Neredeyse Hiç Yok



Şekil 20 Yurtdışında ilişki bulunduğunuz bir Sivil Toplum Kuruluşu var mı?

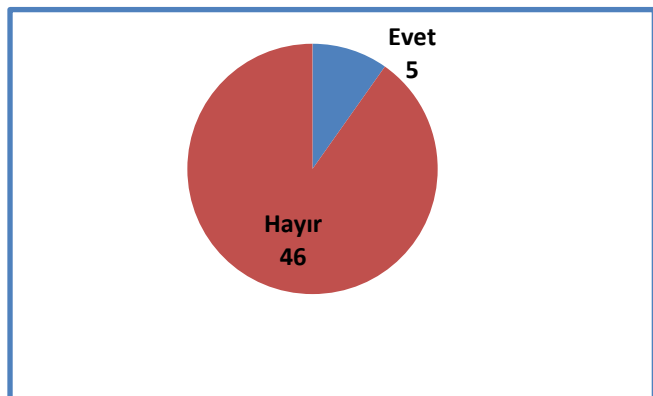
Diğer sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına şahit olmak kadar işbirlikleri kurmak da sivil toplumu geliştiren bir unsur. Görüşülen 51 sivil toplum kuruluşunda yalnız 6'sı yurt dışındaki bir sivil toplum kuruluşu ile işbirliği geliştirmiş²⁹. Diğer sivil toplum kuruluşlarında da yurt dışından sivil toplum kuruluşları ile işbirliği geliştirmeye açık bir zihniyet gözlemledik. Coğrafi konum, kültürel ve sosyal bağlar nedeniyle en çok ilişki geliştirilmek istenen ülkeler Bulgaristan ve Yunanistan. Başta bu iki ülke olmak üzere AB ülkeleri ile iletişim ve

işbirliği gerçekleştirmek noktasında kurumsal kapasitelerinin yetersizliği nedeniyle somut adım atamayan kuruluşların Yerel Yönetim'in öncülük ve desteği ile yurt dışı iletişim/işbirliği potansiyellerinin yüksek olduğu gözleniyor.

5. Lüleburgaz'daki Sivil Toplum Kuruluşları Projeler Geliştirmek ve Uygulamak İstiyor

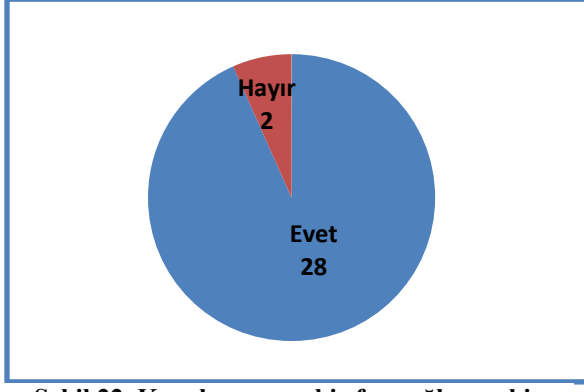
Görüşülen kuruluşlardan yalnız 5 tanesi proje gerçekleştirmiş. Bunların 4'ü Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Ortak programı Küçük Projeler Hibe Fonu ile gerçekleştirilen Sınır Bölgelerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Güçlendirilmesi projesinin ortakları. Bu kuruluşlara ek olarak, Lüleburgaz Spor Kulübü, geçen yıl TESCO A.Ş'nin desteğiyle

etkinlikler ve turnuva düzenlemiştir.



Şekil 21 Kuruluşunuzun, bugüne kadar kendi kaynakları dışında bir fonla herhangi bir fonla herhangi bir proje gerçekleştirdi mi?

²⁹ Yurt dışındaki bir sivil toplum kuruluşu ile ilişki bulunan sivil toplum kuruluşları: Lüleburgaz İş Adamları Derneği, Tikveşli Kültür ve Halk Oyunları ve Spor Kulübü Derneği, Batı Trakya Romanları Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Lüleburgaz Trakyalılar Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Balkan Yarımadası Göçmenleri Derneği, Lüleburgaz Rotary Kulübü Derneği'dir.



Şekil 22 Kuruluşunuza, bir fon sağlansa, bir proje yapmak ister miydiniz?

Lüleburgaz Sivil Toplumunu, Türkiye sivil toplum kuruluşlarının proje yapma potansiyeli ve deneyimine sahip değil. Maddi sıkıntılar ve daha önce bahsettiğimiz AB Hibe fonlarından yararlanma potansiyelleri göz önünde bulundurulduğunda, kuruluşların proje yapma kapasitelerinin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkıyor. Lüleburgaz sivil toplumu projeler yapmaya istekli görünüyor. Görüşme yapılan 30 sivil toplum kuruluşundan 28'i proje yapmak istediğini belirtti. Ancak hem yazım hem de fikirlerin geliştirilerek, sürdürülebilir nitelik kazanması açısından danışmanlığa

ihtiyaç duyduklarını da eklemek gerek. Bu konuda, Yerel Yönetim'in AB Ofisi kendi proje deneyimlerini aktararak, proje geliştirme ve uygulama alanlarında danışmanlık verme misyonunu yüklenabilir.

Lüleburgaz sivil toplum kuruluşlarında fon kaynaklarına ilişkin herhangi bir önyargıya rastlanmadı. Ancak, fon kaynakları ve kaynakların taşıdıkları potansiyeller konusunda genel bir bilgisizliğin hakim olduğunu söylemekte yarar var. Bu konuda da Yerel Yönetim'in AB Ofisi tanıtıcı faaliyetler düzenleyerek, fon kaynakları konusundaki bilgileri yaygınlaştırabilir.

LÜLEBURGAZ SİVİL TOPLUMUNUN SWOT ANALİZİ

<p>Güçlü</p> <ul style="list-style-type: none">• Coğrafi konum• Ekonomik gelişmişlik• Kentli ve genç nüfus• Yüksek eğitim seviyesi• Çokkültürlü demografik yapı	<p>Zayıf</p> <ul style="list-style-type: none">• Temel sorun alanlarına yönelik kurumsal yapıların eksikliği• STK'lar arası iletişimsizlik• Yönetici profilinin erkek ve orta yaşlı olması• Üye tabanının erkek ve orta yaşlı olması• Hedef Gruplarla İlişkilerin Zayıflığı• Hedef Gruplarla İlgili Strateji Geliştirmeme
<p>Fırsat</p> <ul style="list-style-type: none">• AB Ofisi• AB entegrasyonuna yatkınlık• Çevre, Kadın ve Gençlik Alanlarında Öncü kişilikler• Hemşeri Eksenli STK'ların Faal Olmaları	<p>Tehdit</p> <ul style="list-style-type: none">• Çevre, kadın ve gençlik sorun alanlarında STK'ların eksikliği• Hayırseverlik ve Dayanışma/Yardımlaşma eksenli STK kurumsallaşmasının yaygınlığı• Hemşeri eksenli STK 'ların Kurumsallaşması• Lokal derneklerin varlığı

ÖNERİLER VE SORUMLULUKLAR

<u>SORUN ALANI</u>	<u>SORUMLULUKLAR</u>
<u>CEVRE</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>KANAAT ÖNDERLERİ</u>: Tarımsal kalkınma ve doğal kaynakları koruma konusunda faaliyet gösterecek, toplumsal etki perspektifine sahip, ulusal ve uluslararası işbirlikleri geliştirecek, çevresel fayda eksenli sivil toplum kuruluşları kurulmalı.✓ <u>YEREL YÖNETİM</u>: Kurulacak çevre kuruluşları ile işbirliği yapmalı,✓ <u>YEREL YÖNETİM AB OFİSİ</u>: Kuruluşun oluşturduğu fikirlerin geliştirilme, tasarlanma ve uygulama safhalarında danışmanlık yapmalı
<u>KADIN</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>KANAAT ÖNDERLERİ</u>: Kadın sorunları odaklı sivil toplum kuruluşları kurulmalı. Kadınların yaşam koşulları, istihdam olanakları ve kamusal temsilleri ile ilgili sorunlar tespit edilmeli ve çözüm önerileri geliştirilmeli.✓ <u>YEREL YÖNETİM</u>: Yerel yönetim kadınların sorunlarına odaklanacak bir sivil toplum kuruluşuna aynı katkılar sağlamalı✓ <u>YEREL YÖNETİM AB OFİSİ</u>: Kuruluşun çözüm ve proje fikirleri geliştirme, tasarlama ve uygulama safhalarında danışmanlık yapmalı.
<u>GENCLİK</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>KANAAT ÖNDERLERİ</u>: Gençlerin sorunlarını tartışabildikleri faaliyetler düzenlemeli ve bu grupların bir kuruluş kurmalarında danışmanlık yapmalılar.✓ <u>YEREL YÖNETİM</u>: Yerel yönetim gençlerin sorunlarına odaklanacak bir sivil toplum kuruluşuna aynı katkılar sağlamalı✓ <u>YEREL YÖNETİM AB OFİSİ</u>: Kuruluşun oluşturduğu fikirlerin geliştirilme, tasarlanma ve uygulama safhalarında danışmanlık yapmalı
<u>KÜLTÜR-SANAT-KÜLTÜREL MİRAS</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>KANAAT ÖNDERLERİ</u>: Kişi ve gruplarca yürütülen çalışmalar kurumsallaştırılmalı, sürdürülebilirliği sağlanmalı,✓ <u>YEREL YÖNETİM</u>: Lojistik destek sağlamalı, Lüleburgaz kültürel kimliğini zenginleştirecek ortak çalışmalar yapmalı, Lüleburgaz'daki sivil toplum kuruluşlarının toplantı ve çalışmalarını yürüttükleri Şehir Kulübü Derneği'nin kapasitesini geliştirmeli
<u>KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>KANAAT ÖNDERLERİ & HEMŞERİ STK'LARI</u>: Demografik çeşitliliği zenginlik ve fırsat kılacak oluşumlar yaratılmalı.
<u>STK'LAR ARASINDA İŞBİRLİĞİ VE KAPASİTE ARTTIRMA</u>	<ul style="list-style-type: none">✓ <u>YEREL YÖNETİM AB OFİSİ</u>: STK'lara çözüm ve proje fikirlerinin geliştirilmesine yönelik danışmanlık yapmalı; Fon kaynaklarını tanıtmalı✓ Sivil toplum kuruluşları protalı kurulmalı ve işbirlikleri geliştirilmeli

EK-1

GÖRÜŞME LİSTESİ

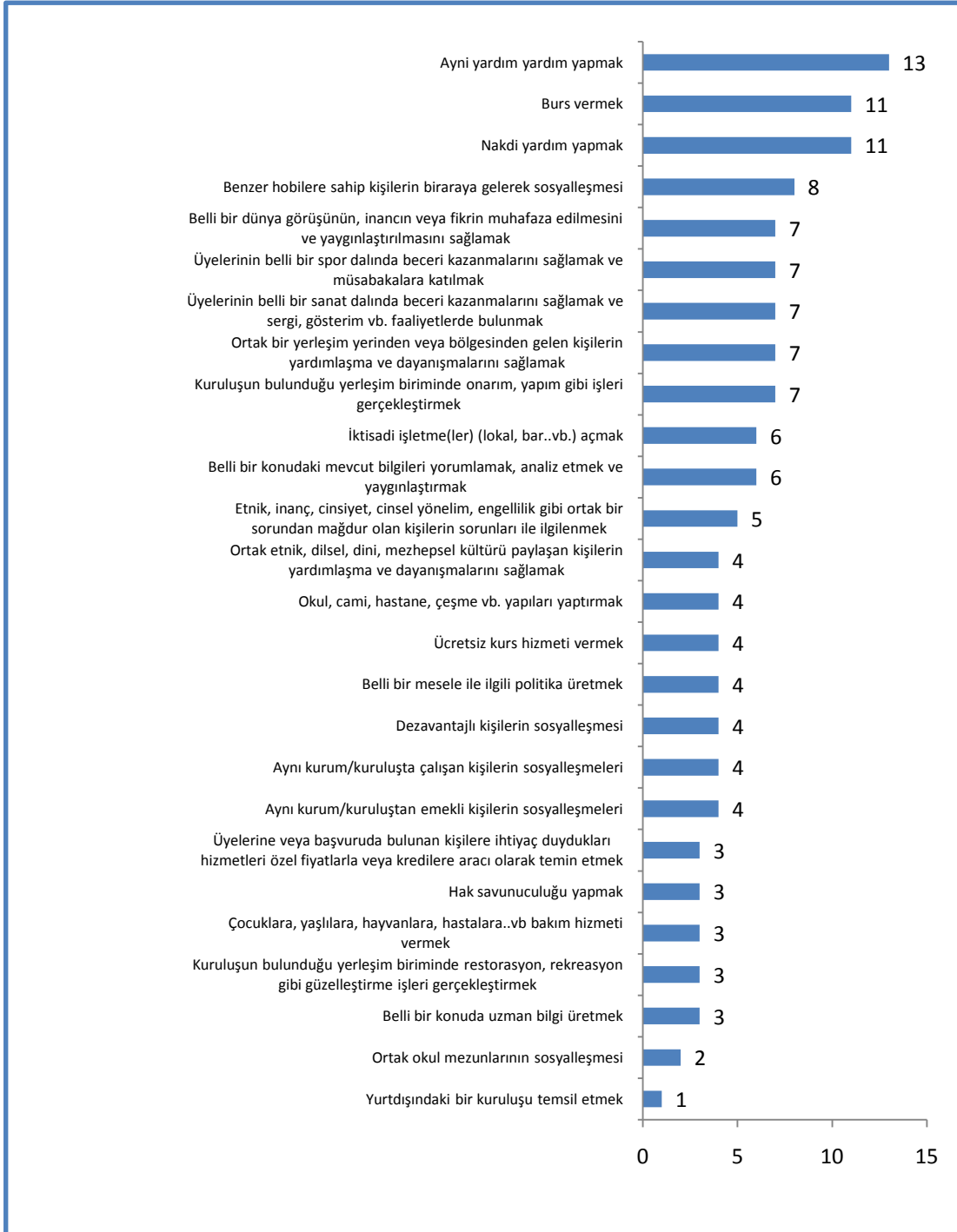
- Lüleburgaz Avcılık, Atıcılık İhtisas Spor Klubü Derneği
- Lüleburgaz İş Adamları Derneği
- Kepirtepeliler Eğitim Vakfı
- Şehir Klubü Derneği
- Tikveşli Kültür ve Halk Oyunları ve Spor Klubü Derneği
- Lüleburgaz Afetlerde Acil Kurtarma ve Yardımlaşma Derneği
- Lüleburgaz Amatör Fotoğrafçılar Derneği
- Lüleburgaz Spor Klubü Derneği
- Cem Vakfı Lüleburgaz Temsilciliği
- Lüleburgaz Yüksekokul Fakülte, Üniversite Açma ve Yaşatma Derneği
- Lüleburgaz Sanayi ve İşadamları Derneği
- Lüleburgaz Engelliler Derneği
- Lüleburgaz Çalgıcılar ve Roman Halk Dansları Kültür Yardımlaşma, Dayanışma Derneği
- Lüleburgaz Sanatsevenler Derneği
- Gonca-Der
- Karadenizliler Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- Kürklü Kanatlı Kümes ve Kafes Hayvanları Üreticileri Teşvik Derneği
- Köy ve Mahalli İdareler ve Muhtarlar Derneği Lüleburgaz Şubesi
- Takva Hanımlar Derneği
- Atatürkçü Düşünce Derneği Lüleburgaz Şubesi
- Batı Trakya Romanları Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- Gündoğu Avcılık, Atıcılık Derneği
- Türkiye Yardım Sevenler Derneği Lüleburgaz Şubesi
- Emekli Subaylar Derneği
- Bilardo Sevenler Derneği
- Yapı İşçileri ve Teknik Elemanları Yardımlaşma Der
- Ahmetbey ilim ve kültür hizmetlerine yardım derne
- Muhasebeciler Derneği
- Taksiciler Derneği
- Taşımacılar Kooperatifi
- Türk Kadınlar Birliği Derneği
- Lüleburgaz Çiftçilerle Yardımlaşma Derneği
- Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği
- Lüleburgaz Müzisyenler Derneği
- Lüleburgaz Anadolu Lisesi Mezunları Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği
- Lüleburgaz Trakyalılar Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- Lüleburgaz Sarraflar ve Kuyumcular Derneği
- TEMA Vakfı Lüleburgaz Temsilciliği
- Tedaviye Muhtaç Kadın ve Çocukları Koruma ve Yardımlaşma Derneği
- Balkan Yarımadası Göçmenleri Derneği
- Göçmenlere Yardım Derneği Lüleburgaz Şubesi
- Lüleburgaz Rotary Klübü Derneği
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
- Bağkur Aktif ve Emekliler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- Lüleburgaz'ın Tarihi Eserlerini Koruma ve Onarma Derneği
- Trakya Umum Emlak Müşavirleri Derneği Lüleburgaz Şubesi

- **Düvenciler Lisesi Spor Klübü Derneği**
- **Düvenciler Eğitim Öğretim Sağlık ve Yardımlaşma Derneği**
- **Lüleburgaz Futbol Hakem ve Gözlemcileri Derneği**
- **Uzunköprölüler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği**
- **Tekstil İşçileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği**

EK-2 Araştırma Grafikleri

I. Sivil Toplum Kuruluşlarının Kurulma Amacı

“Kuruluşunuzun amacı nedir?”

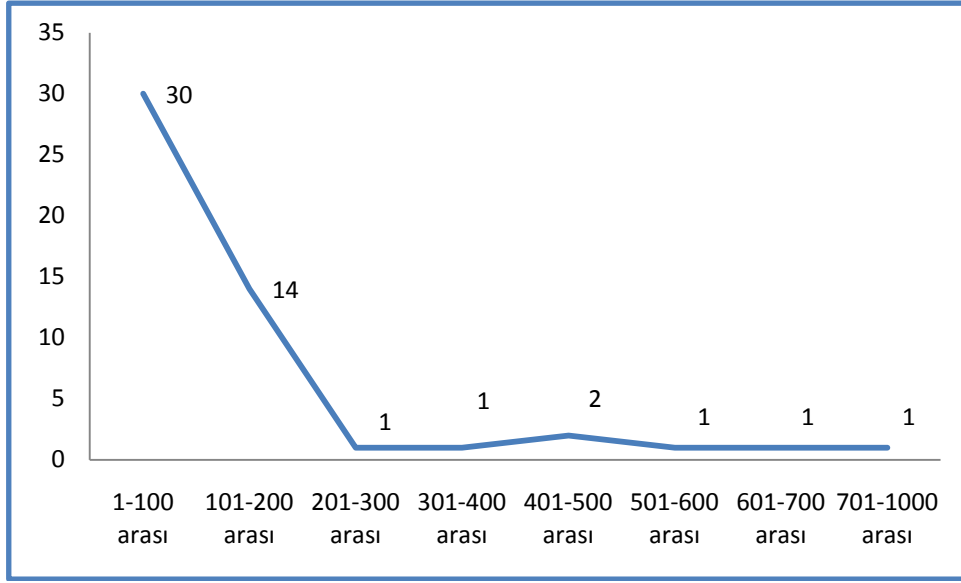


II. Sivil Toplum Kuruluşlarının Demografik Bilgileri

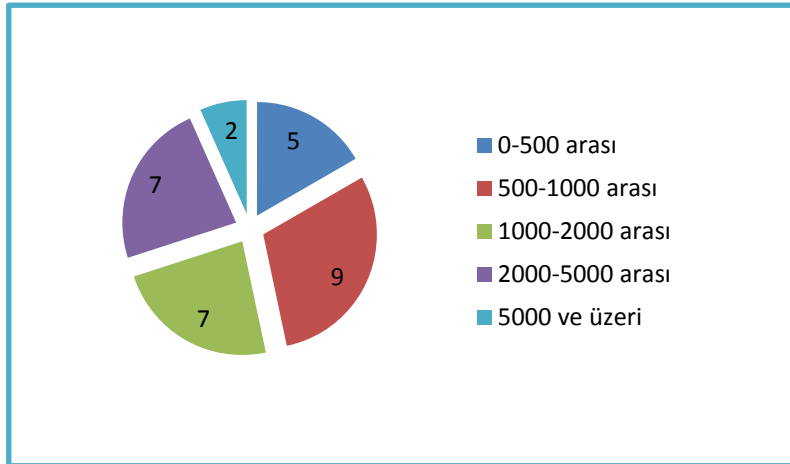
1. Kurucu Profili: “Kuruluşunuz kimler tarafından ve nasıl kuruldu?”



2. “Kuruluşunuzun kaç üyesi var?”

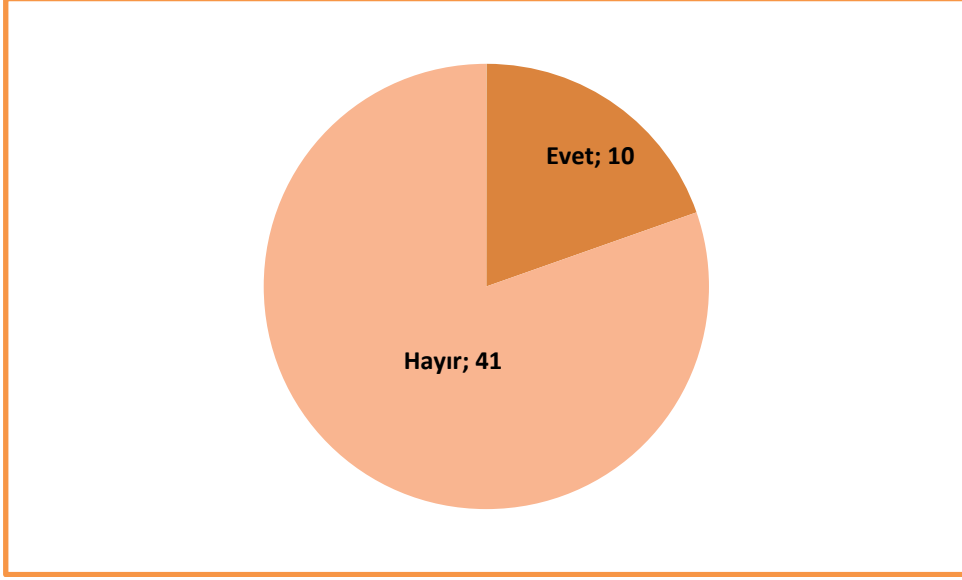


3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Üyelerinin Gelir Dağılımı



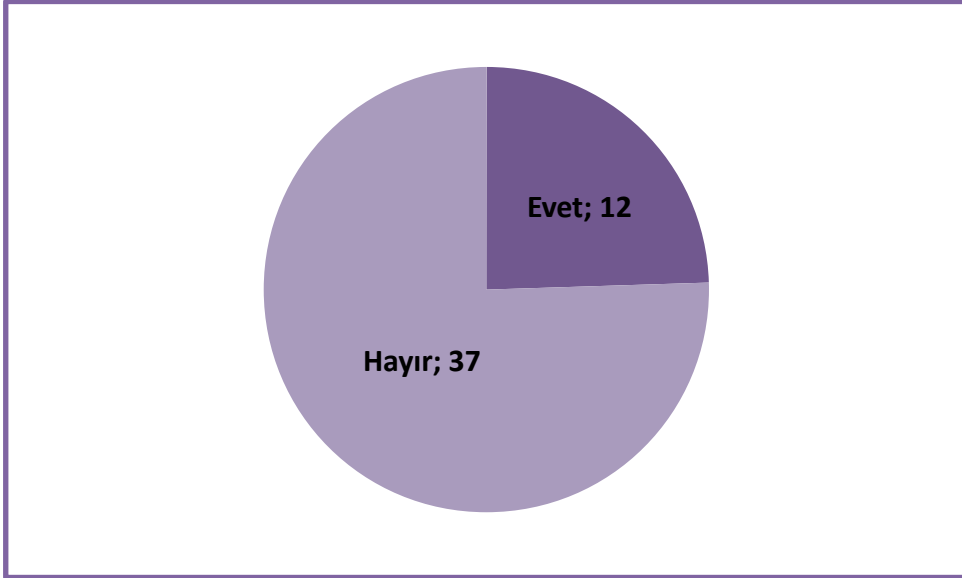
III. Kurumsal Kapasite
Altyapı;

1. “Kuruluşunuzun internet sitesi var mı?”

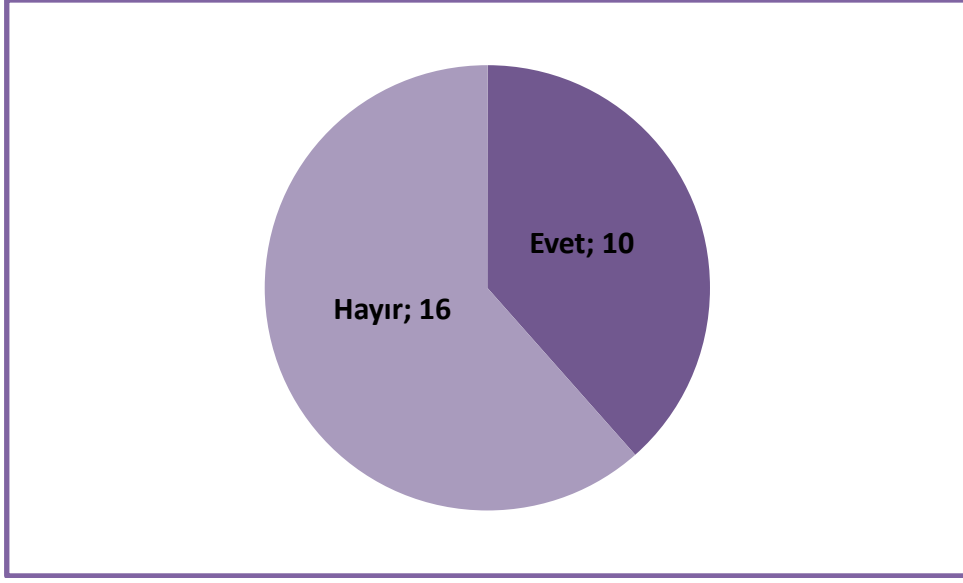


İnsan Kaynakları;

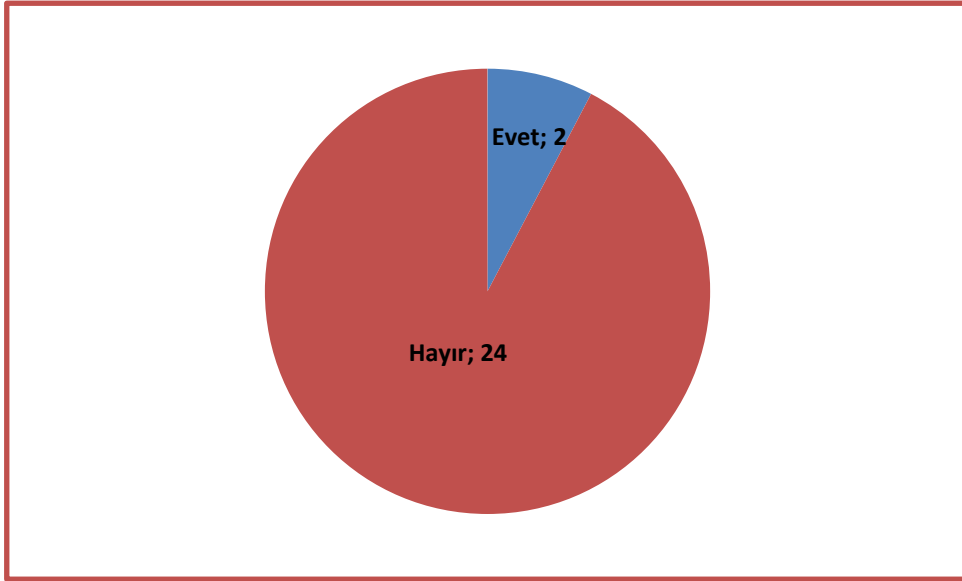
1. “Kuruluşunuzun ücret karşılığı bir çalışanı var mı?”



2. “Kuruluşunuzun tam zamanlı ücret karşılığı bir çalışanı var mı?”

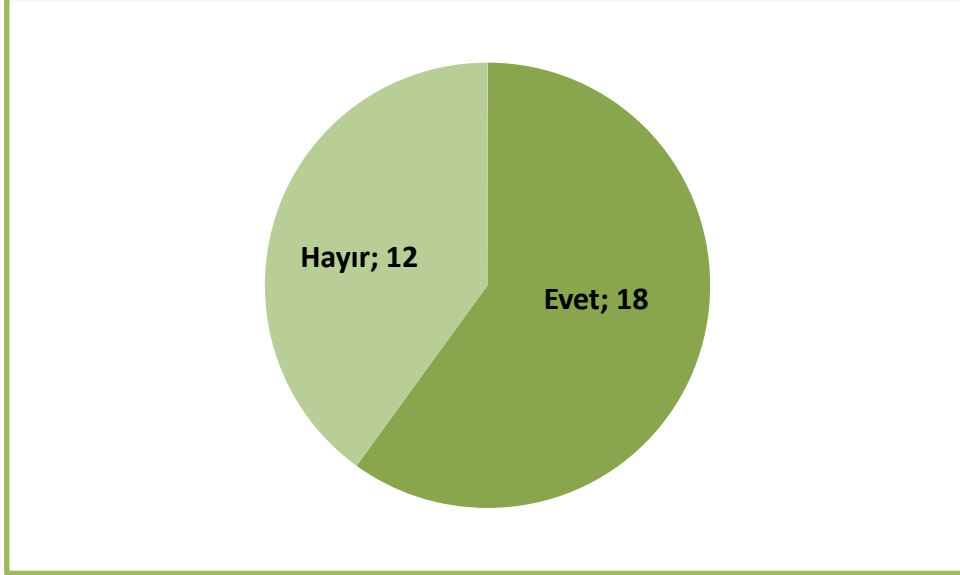


3. “Kuruluşunuzun yarı zamanlı ücret karşılığı bir çalışanı var mı?”

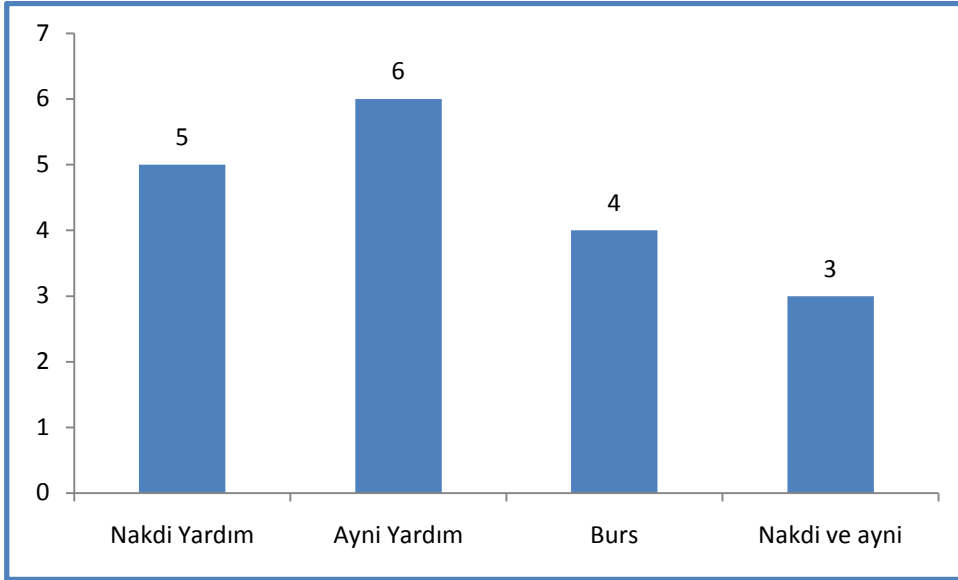


IV. Kuruluşun Faaliyetleri

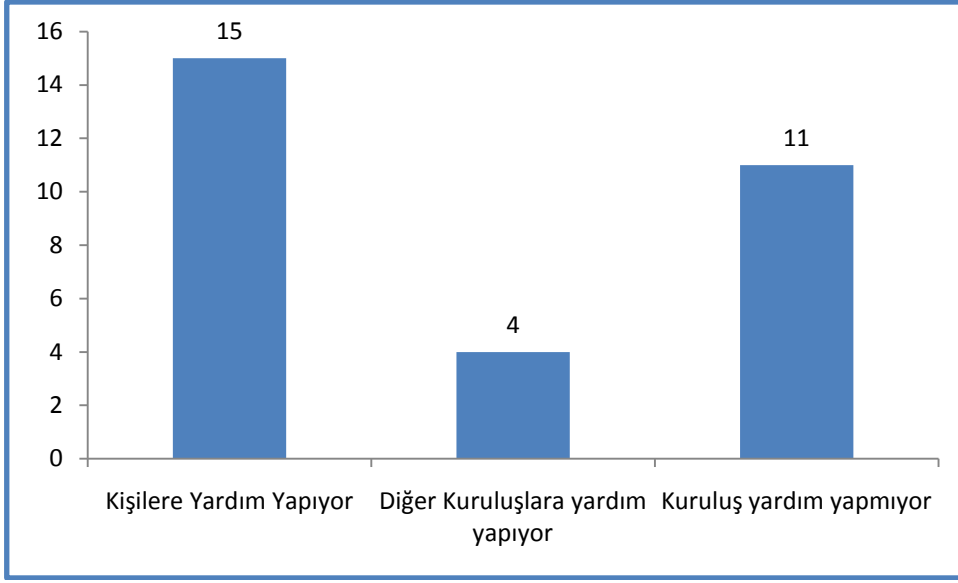
1. “Kuruluşunuz son bir yıl içerisinde yardım veya hizmet sağlama faaliyeti gerçekleştirdi mi?”



2. Kuruluşların yardım türlerinin dağılımı:

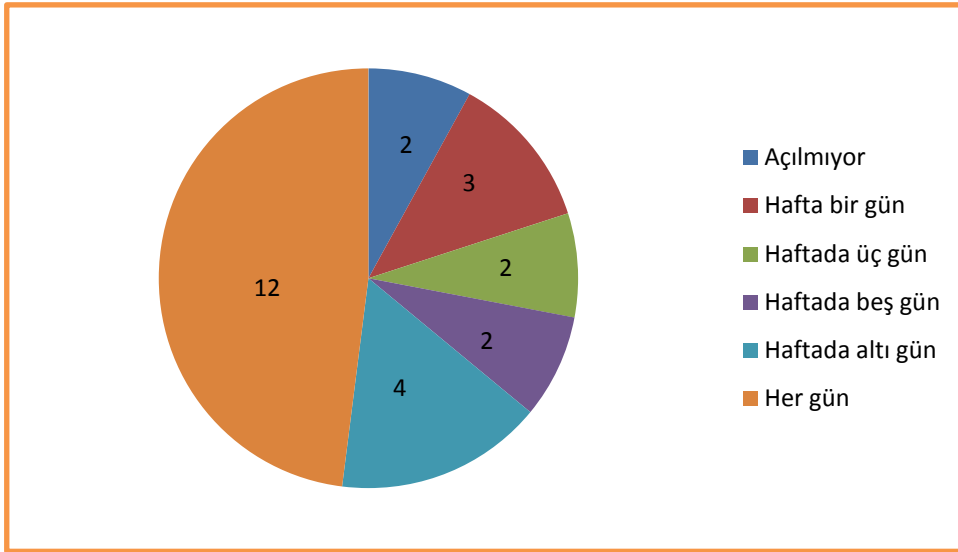


3. Kuruluşların Yardım Yapma Biçimleri

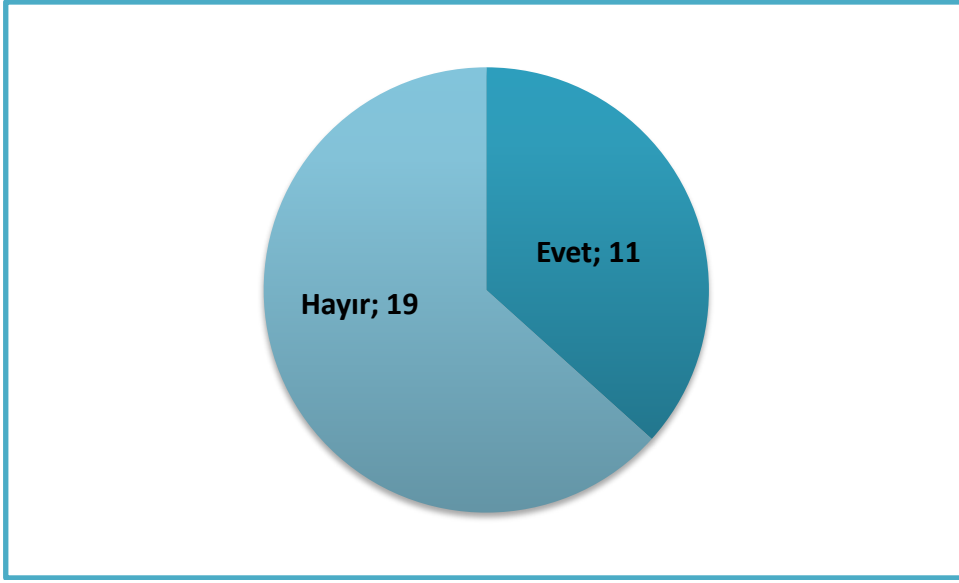


V. Kurumsal İşleyiş ve Katılım:

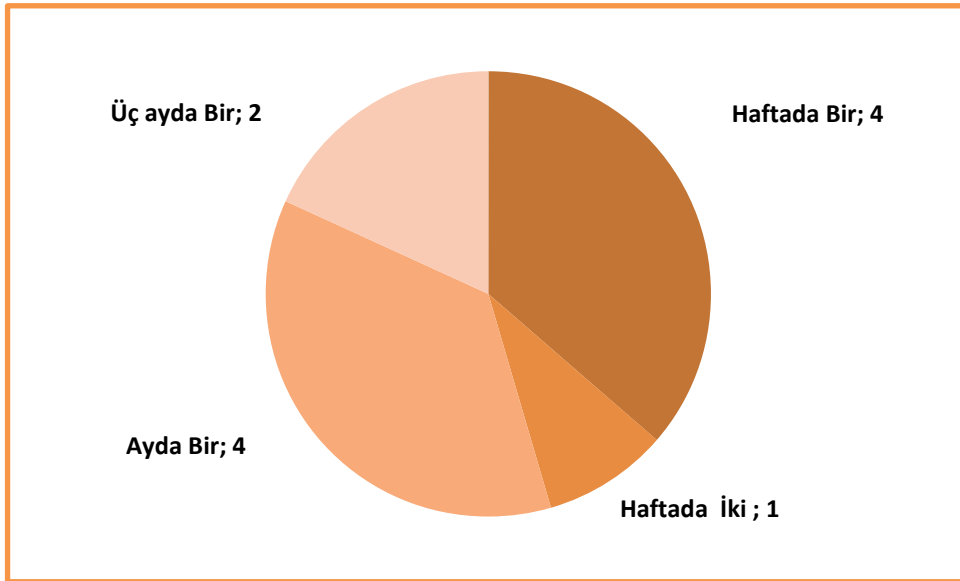
1. “Kuruluşunuzun ofisi haftada kaç gün açık?”



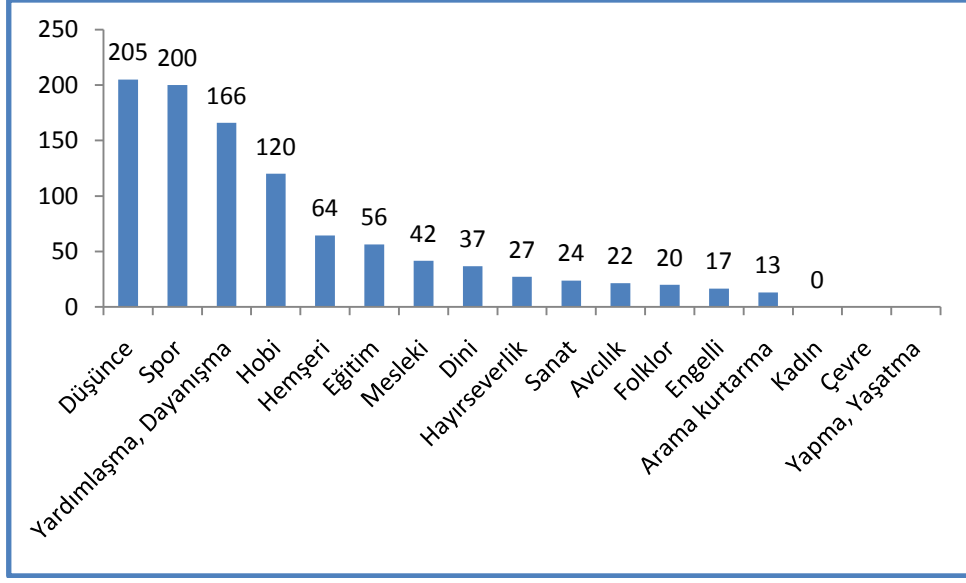
2. “Kuruluşunuzda Düzenli Üye Toplantıları Yapılır mı?”



3. “Üye toplantısı yapılıyorsa, ne kadar sıklıkta yapılıyor?”

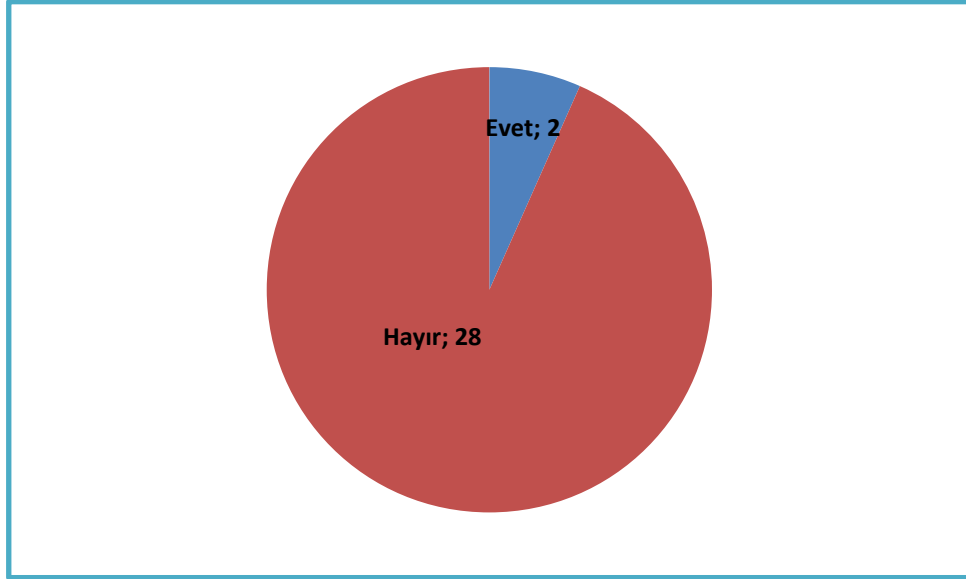


4. Kuruluşların Faaliyet Alanlarına Göre Ortalama Aktif Üye Sayısı

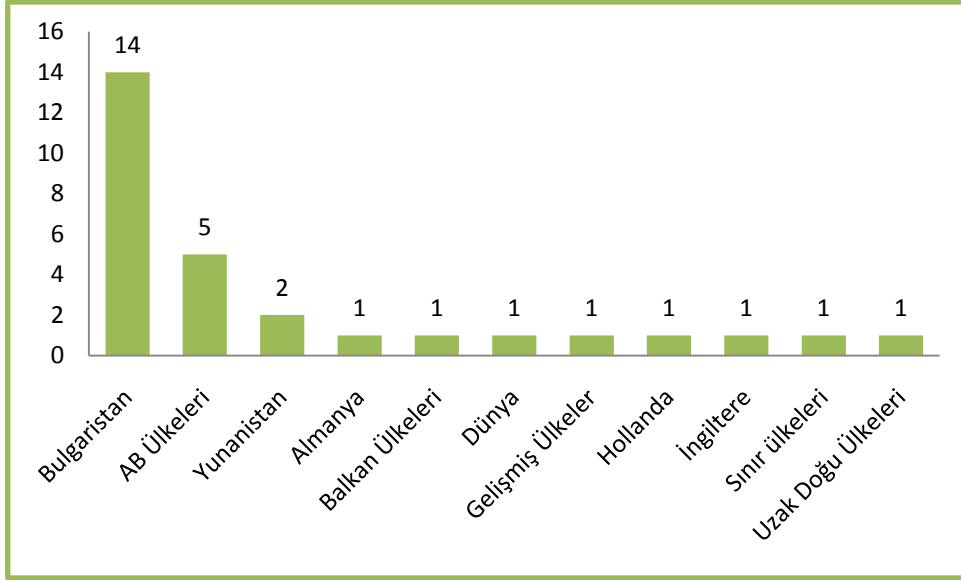


VI. Dış Dünya İle İlişkiler

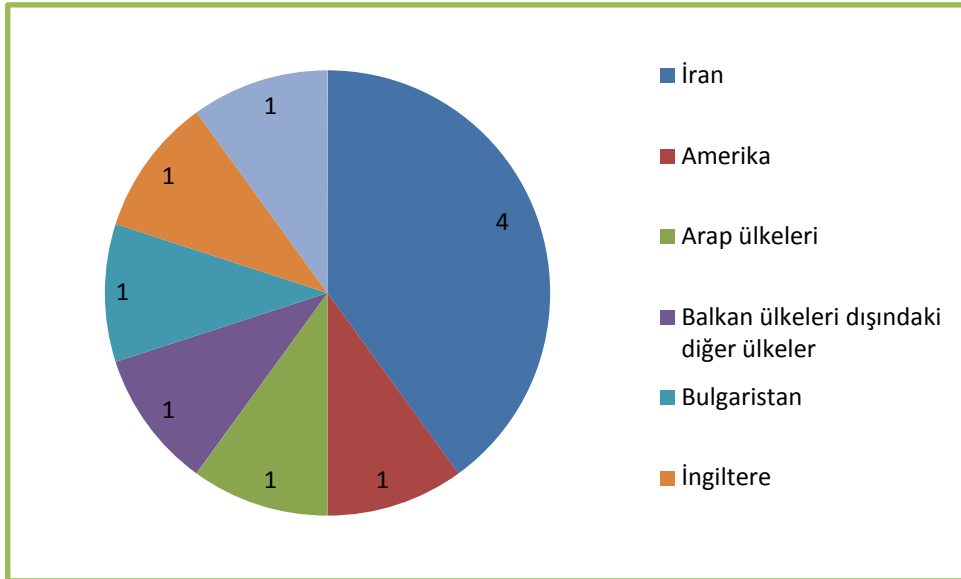
1. “Kuruluşunuzun bir süreli yayını var mı?”



2. “Kuruluşunuz hangi ülkelerle işbirliği yapmayı tercih eder?”

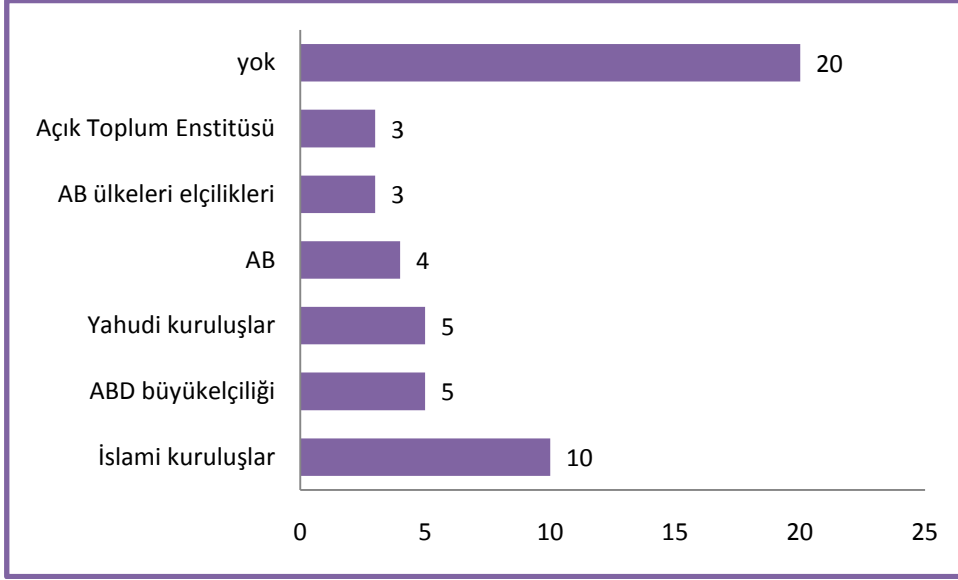


3. “Kuruluşunuz hangi ülkelerden kuruluşlarla işbirliği yapmayı tercih etmez?”



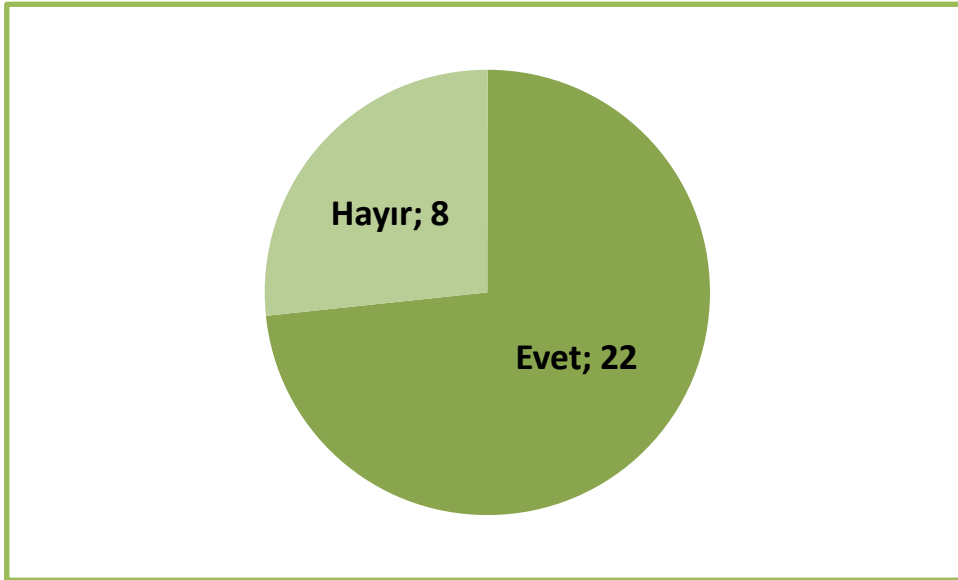
VII. Projeler ve Fon Kaynakları Algısı

1. “Kuruluşunuzun tercih etmediği fon kaynakları var mı?”

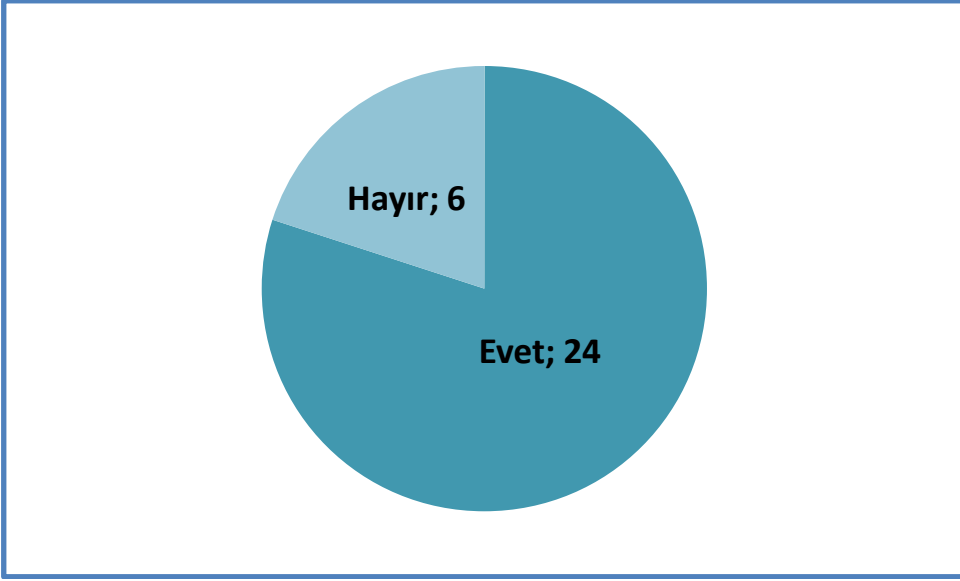


VIII. Değerler:

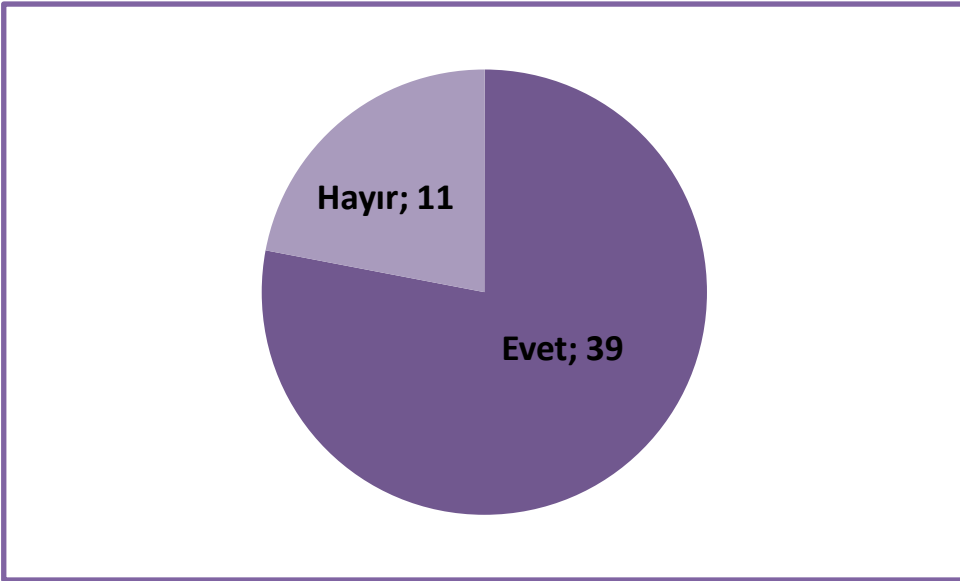
1. “Kuruluşunuz açısından önemli siyasi, kültürel, iktisadi değerler var mı?”



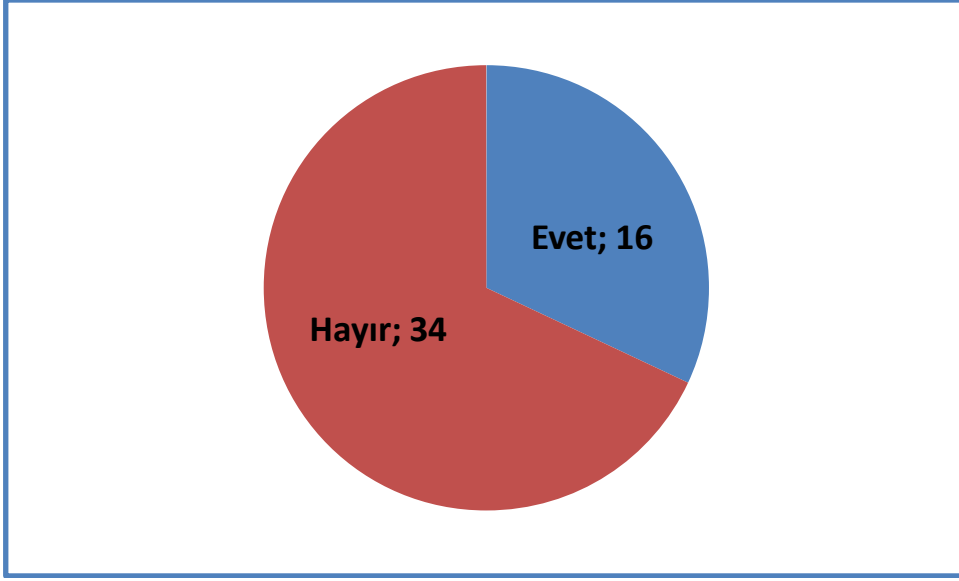
2. “ Kuruluşunuzun yaygınlaştırmayı hedeflediği değerler veya dünya görüşleri var mı?”



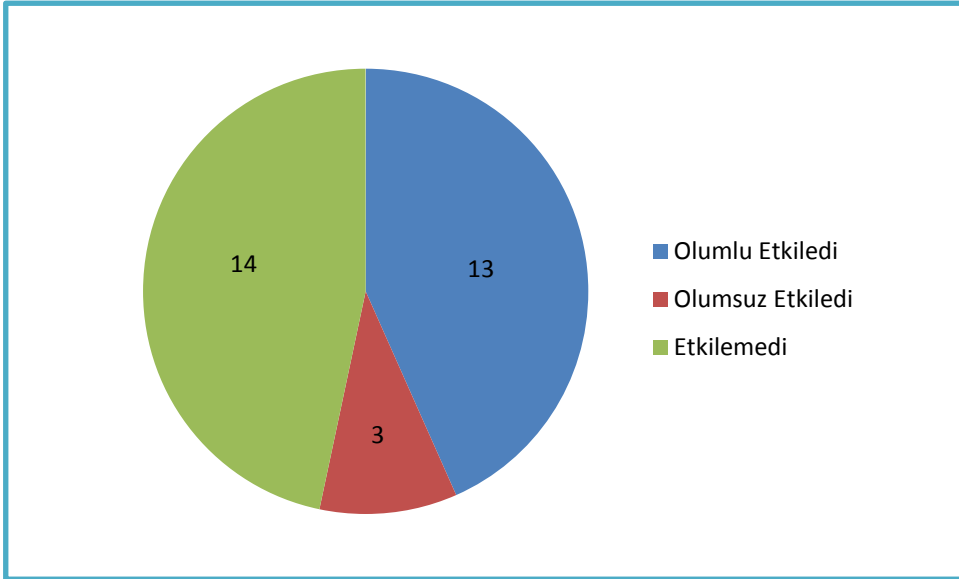
3. “Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olmasını ister misiniz?”



4. “Sizce, Türkiye AB’ye üye olabilecek mi?”



5. “AB süreci Kuruluşunuzu ve diğer STK’ları nasıl etkiledi?”



IX. Kuruluşun Gelir-Gider Kompozisyonu

1. “Kuruluşunuz son bir yıl içerisinde aynı katkı aldı mı?”

